

ת"פ 2708/05/16 - מדינת ישראל נגד מאיר שלו

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 2708-05-16 מדינת ישראל נ' שלו
לפני כבוד השופטת שלומית בן יצחק

בעניין: מדינת ישראל
ע"י מפלג תביעות ת"א

המאשימה

נגד

מאיר שלו

ע"י ב"כ עוה"ד מיכל רובינשטיין וקרן בלס
מטעם הסנגוריה הציבורית

הנאשם

הכרעת דין

המתלונן, אזרח ערבי-ישראלי, הותקף ברחובות העיר בני-ברק; באותה העת שרר מצב בטחוני מתוח ומתמשך. תקיפתו אינה במחלוקת, אך האם היה הנאשם מעורב בכך?

כתב האישום, המענה לו ותמצית השתלשלות ההליך

1. הנאשם הואשם, במסגרת כתב אישום שהוגש ביום 1.5.2016, בעבירות איומים ותקיפה, בהתאמה: עבירות לפי סעיפים 192 ו-379 לחוק העונשין, התשל"ז - 1973, ולהלן - החוק.

על פי עובדות כתב האישום, ביום 8.1.2016 בשעה 14:00 נסע מ.א, ולהלן - המתלונן, בבני ברק. הנאשם ביקש ממנו לנסוע "לאט לאט" והמתלונן השיב, בשפה הערבית, כי ילך מפה. הנאשם עקב אחר רכב המתלונן, נסע אחריו, עקפו, בעוד המתלונן מנסה לחמוק, עד שהגיע ל"רמזור אדום" שם עצר, לאחר שרכבו נחסם על ידי אחר, שזהותו אינה ידועה למאשימה. הנאשם והאחר ירדו מרכביהם, והנאשם ביקש מהמתלונן לצאת, וטען כי הוא מעוניין לדבר עמו. הנאשם אמר למתלונן: "תגיד תודה שאתה פה, אתה רוצה לעשות פה פיגוע, אתה לא מעריך דם יהודי", ותקף אותו בכך שחבט בו במכות אגרוף לפניו ולבטן.

2. דיונים רבים נערכו בתיק, 31 במספר.

בתמצית יאמר כי על-אף שכתב האישום הוגש תוך פחות מארבעה חודשים מקרות האירוע, אך בחודש אוגוסט

עמוד 1

2020 נקבע התיק לשמיעת ראיות. העיכוב נבע, בין היתר, מאי-איתור הנאשם בתחילת ההליך, נוכח חילופי עורכי דין מטעמו, ומהודאתו, במסגרת הסדר טיעון, ממנה הותר לו, לבקשתו ובהסכמת המאשימה, לחזור. לאחר ששוב הוחלף הייצוג והועבר לטיפול הסנגוריה הציבורית, התקיימו מספר דיונים בפני יומן המוקד, ולבסוף, בשל חלופי הזמן הרב, לא נעתר המותב שדן בהליך לבקשת דחיה נוספת, והורה על מתן מענה לכתב האישום. הנאשם כפר בכתב האישום כפירה כללית, ונמסר כי כפירה מפורטת תוגש לתיק בית המשפט. המועדים שנקבעו לשמיעת ראיות - בוטלו, נוכח סיום כהונת המותב אליו הוקצה התיק, ונדחו שוב, מטעמי הצדדים. ניסיונות לקדם הבנות - לא צלחו, על אף קיומם של מספר דיונים בהקשר זה לפני, ובמסגרת הליך גישור בפני מותב אחר.

3. תשובת הנאשם לכתב האישום הוגשה בכתב, לאחר דחיות רבות ומטעמים שונים, רק ביום 17.11.2021. הנאשם אישר את האמור בסעיפים 1 ו-2 לכתב האישום, לפיו ביקש מהמתלון לנסוע לאט, ואף עקב אחריו, עד לעצירה ברמזור; בצד זאת טען כי לא הבין את דברי המתלון שכן נאמרו בערבית וכי לא עקפו. הנאשם לא הכחיש כי רכב המתלון נחסם על ידי אחר, ואישר כי ירד מהרכב, ושוחח עם המתלון, ובשלב זה "האחר לא היה לצד הנאשם". הנאשם כפר באמירת הדברים המיוחסים לו בנוגע לרצון המתלון לעשות פיגוע, וכפר אף בתקיפתו כאשר לגרסתו: "עמד בין האחר למתלון וניסה למנוע את התקיפה". בסיפה המענה צוין כי בפי הנאשם טענות בנוגע לפגמים בהתנהלות החקירה ומי שעמד בראשה, רפ"ק רונן סולמה, ולהלן: סולמה, שיש בהן כדי להקים טענה של הגנה מן הצדק ו-"טענות לפי הלכת יששכרוב".

4. פרשת התביעה החלה ביום 25.11.2021, זאת לאחר בקשות דחיה לא מועטות. גם הזמן שהוקצה לשמיעת התיק במועד זה לא נוצל במלואו, לבקשת ההגנה, בטענה כי טרם קיבלה לידיה העתק תקין של תקליטור העימות שנערך בין הנאשם למתלון, כך שנשמע עד אחד בלבד. ביום 13.12.2021 נשמעה עדות המתלון. ביום 17.2.2022 נשמעו עדויות שני שוטרים שהיו מעורבים בחקירת התיק, וביום 13.2.2022 נשמע עד התביעה האחרון, סולמה, ופרשת התביעה - הסתיימה. בשל אילוצי המאשימה נדחה הדיון ליום 19.6.2022, לשמיעת פרשת ההגנה, במסגרתה העיד הנאשם, כעד יחיד מטעמה. במועד זה סיכמה המאשימה טענותיה, ובאת כוחה הודיעה, לאחר שמיעת הערותיה, כי אינה עומדת על הרשעת הנאשם בעבירת האיומים. סיכומי ההגנה הוגשו בכתב, לאחר דחיה שנתבקשה ונתקבלה, ביום 17.7.2022.

5. לתיק בית המשפט הוגשו מספר מוצגים. ביניהם: שתי הודעות שנגבו מהנאשם ביום 10.1.2016, ב-10:53 וב-16:10 (בהתאמה: ת/9 ו-ת/10), דוח עימות שנערך בינו לבין המתלון (ת/8; ולהלן - העימות או העימות הראשון; עימות זה הוקלט ותמלילו הוגש על ידי ההגנה, וסומן נ/1), דוח עימות נוסף, שלא תועד דיגיטלית, נערך ביום 12.1.2016 (ת/5, ולהלן העימות השני) ומזכר מאת סולמה, בו תועדה בכתב הודאת הנאשם בתקיפת המתלון (ת/11). כמו כן הוגש דוח פעולה הנוגע לניסיון איתור מצלמות אבטחה (ת/7), ודוח נוסף, של שוטר שהגיע למקום בעקבות שיחת המתלון למוקד 100 של משטרת ישראל ושוחח עימו בסמוך לתום האירוע (ת/1); אף שיחת המוקד ומזכר שנערך לגבי תוכנה הוגשו לתיק (בהתאמה: ת/2 ו-ת/6).

דין והכרעה

6. הנאשם מורשע בעבירת התקיפה שיוחסה לו, לאחר שהוכחה מעבר לכל ספק סביר.

7. העוגן המרכזי בבסיס קביעתי זו, שדי בו כשלעצמו על מנת להביא למסקנה שלעיל הוא עדותו האמינה והמשכנעת של המתלונן. חיזוק לה, שאינו נטול משקל כטענת ההגנה, נמצא בהודאת הנאשם במשטרה, בשתי הזדמנויות, סמוכות בזמן אמנם: עובר לעימות שנערך עם המתלונן, ובמסגרתו; הודאות אלו נמסרו בנסיבות שאינן חפות מפגמים, והן אכן, כנטען על ידי ההגנה, תמציתיות מאוד. עדיין, השתכנעתי כי מדובר בהודאות אמת קבילות, שעל אף היותן דלות בתוכן, טעונות משקל מהותי, גם אם מסוים וחלקי.

סקירת גרסות הנאשם והמתלונן

8. שני המעורבים באירוע - הנאשם והמתלונן העידו בפני.

עדות המתלונן

9. המתלונן, במועד עדותו בן 27 שנה, ובעת האירוע בן 21 שנה בלבד, העיד ביום 13.12.2021, ותיאר תקיפה בה היו מעורבים שניים, אחד מהם - הנאשם, עליו הצביע באולם. עדותו נפרשה בין עמודים 37-68 לפרוטוקול הדיון (ככל שלא יאמר אחרת ההפניות הן לפרוטוקול הדיון, ש.ב.).

טרם נרחיב, ולשם מיקוד הקריאה נציין, בתמצית, כי לגרסתו הגיע לעיר בני-ברק במסגרת עבודתו כנהג משלוחים. הנאשם הבחין בו, עקב אחריו תוך נסיעה פראית עד שנאלץ לעצור, בין היתר בשל חסימת רכבו על ידי רכב אחר. אז הציג הנאשם בפניו תעודה מזהה, שהובהר כי היא תעודת לוחם, דרש ממנו להזדהות ולאחר שהצטרף לנאשם אדם נוסף, תקפו אותו שניהם יחדיו. לאחר מכן - התקשר למוקד 100.

10. לדבריו, ביום האירוע שהה בעיר בני-ברק, במסגרת עבודתו, על-מנת "לספק משלוח". במהלך נסיעתו: "פגשתי את האיש הזה ברחוב (הכוונה לנאשם, ש.ב.) והוא כאילו אמר לי תיסע לאט לאט לא יודע מה הוא הזהיר אותי, אז אני דיברתי איתו בערבית, אמרתי לו כאילו שילך, יעני דיברתי איתו משהו בערבית ואז שהוא שמע אותי מדבר ערבית הוא התחיל להשתולל וגם התחיל ללכת אחריי וכאילו הוא מנסה לחסום אותי. כאילו הוא נוסע, הוא נוסע כאילו יותר מהר, בא מול הרכב ועוצר ורוצה שאני או שאני אכנס בו או שפשוט לעמוד. אז אני ידעתי שיש משהו לא בסדר, ניסיתי לברוח משם כי זה היה בתקופה קשה, היה שם כאילו כל יום יש לא יודע אירועים וככה, אני פחדתי, רציתי לנסוע, הוא לא מפסיק אז".

11. ועוד: "רציתי לנסוע, פחדתי שיקרה משהו איתי. אז אני נסעתי, כאילו ניסיתי לברוח ממנו, אז הוא כמה פעמים ניסה לחסום אותי, אולי 3-4 פעמים, כל 2 דקות עוקף אותי ופתאום עוצר... ורציתי לברוח, אז עשיתי פרסה כדי לצאת מהאזור הזה. אז אני נוסע, עושה פרסה, אז ההוא, הוא הולך אחריי זה אדום כבר והוא יוצא אחריי באדום אז ידעתי כבר שיש משהו לא בסדר הוא לא מוותר כאילו... הוא רק רוצה לחסום אותי, לחסום אותי. בסוף היה מישהו אחר, עם ג'יפ, היה לו ג'יפ מסוג ג'יפ, הוא בסוף חסם אותי והוא חשב שיש משהו לא בסדר, כולם רצו לעזור לו לזה". יודגש, כי מדברי המתלונן עולה כי בניגוד לאמור בכתב האישום, האדם שחסם רכבו אינו האדם שהתקרב אליו, יחד עם הנאשם.

12. בשלב זה ירד המתלונן מהרכב, לאחר שהנאשם אמר לו שירד, הציג לו תעודה: "אולי זה כרטיס לוחם", ו-

"דיבר איתי כדי שיעכב אותי עד שיבוא השני". כשהאדם הנוסף הגיע: "הם התחילו לתקוף אותי" והאדם הנוסף אף אמר לו כי אביו נהרג על ידי ערבים ועכשיו: "אני הורג אותך". המתלונן תיאר כי השניים: "התחילו לתקוף אותי וזהו. נתנו לי סטירות, אגרופים, קיללו אותי. את יודעת, הדיבור הרגיל, אתה עושה, כאילו אנחנו עושים לך טובה שאתה פה. כל זה, זה אותו דיבור. אנחנו עושים לך טובה שאתה פה ותגיד תודה" וציין: "קיבלתי כאילו אגרופים בבטן, סטירות בפנים, קיבלתי כמה, וכל המקרה הזה תוך 10 דקות". בהמשך עדותו מסר כי הנאשם אמר לו "תגיד תודה שאתה חי במדינת ישראל", ולאחר שזכרונם רוענן, הוסיף כי: "התחיל לדבר על יהודים וערבים ואמר לי תגיד תודה שאתה פה, אתה רוצה לעשות פה פיגוע, אתה לא מעריך דם יהודי".

13. עוד סיפר המתלונן כי בשלב זה "עברה משטרה", השניים הפסיקו לתקוף, הוא ברח לתחנת דלק, התקשר למשטרה ואמר להם: "אם לא תבואו תוך 10 דקות אני מת, זהו. ואז הם באו והוציאו אותי משם. בליווי משטרה יצאתי משם. אפילו היו לי משלוחים נשאר בתוך הרכב". עוד סיפר כי צילם את התוקף, הראשון בו נתקל מבין השניים, ואת רכבו. לתיק בית המשפט הוגשו תמונות אלו (ת/3-4) והוסכם כי אכן בנאשם מדובר.

14. כשנתבקש להתייחס לגרסת הנאשם, לפיה "ניסה להפריד" בינו לבין האחר, שלל זאת המתלונן בתוקף: "לא, לא הפריד. הוא לא, שהוא בא השני תקף אותי, גם הוא תקף אותי. אני יודע מה קרה לי, אני יודע מי תקף אותי ומי לא" והוסיף כי במסגרת העימות שנערך ביניהם הודה הנאשם ואף התנצל.

15. בחקירתו הנגדית עמד המתלונן על גרסתו; זו, על אף שנערכה באופן מכבד ובהגינות הייתה ממושכת מאוד. המתלונן שב והעיד כי מדובר בתקיפה משותפת, וכשנתבקש לאבחן את מעשי הנאשם מהאחר, ציין: "זה תוך שניות שניהם, לא כאילו רק אחד, שניהם קבלתי. קבלתי מכות את יודעת, שניים מרביצים לך אתה לא מסתכל, אתה רק מקבל וזהו...". המכות היו: "בבטן ובפנים קבלתי בבטן קצת". בהמשך, כשנשאל למעשיו, לאחר שהבין כי האחר מתכוון להכותו, אמר: "עמדתי, מה אני יכול לעשות? ... להגיב ולקבל יותר מכות? אני לבד בתוך בני ברק, מה אני יכול לעשות, אני עמדתי ככה.. אם אני מגיב במכות, אני מקבל יותר מכות. מה אני יכול לעשות". המתלונן העיד כי לא ניסה להסתתר או לפנות למקום אחר.

16. המתלונן דחה, בבירור, טענת ההגנה לפיה הסתפק הנאשם בבירור זהותו ואף לא נטל את מכשירו: "את אומרת לי כאילו הוא היה מלאך שם יושב... הוא עשה מרדף אחרי" וציין כי להבנתו: "הוא ממתין עד שיבוא השני... יש כאלה לא תוקפים, הם תוקפים כשיש שניים, 3, 4, הם לא מסוגלים לכל אחד לתקוף כאילו אחד אחד... המתין עד שתבוא עזרה, הגיע תגבור אחר כך תוקפים. מה הוא יתקוף לבד? אולי יקבל מכות". עוד ציין, כי בעת שספג מכות, הקהל צחק, וקרא 'מחבל' 'מחבל': "הם צעקו אחרי שהוא (הנאשם, ש.ב) עצר אותי, לא לפני... שקיבלתי מכות ואחרי הכל ושברחתי לתחנה הם היו צועקים מחבל מחבל וצוחקים עלי".

עדות הנאשם

17. הנאשם בחר להעיד להגנתו. עדותו נפרשה בין עמודים 164-189 לפרוטוקול הדיון.

18. ראשית, למיקוד גרסתו, שעיקריה יובאו תחילה בתמצית. לטענתו, הבחין במתלונן נוהג בפראות, וזה אף הטיח בו במהלך הנסיעה, בעברית, כי יהרוג אותו. הוא עקב אחריו ברחבי העיר, עד שנעצר. המתלונן הציג בפניו

תעודה ממנה הבין כי מדובר באזרח ישראלי ולא בתושב האזור, ואז שָׁכַךְ חשדו. עם זאת, בשלב זה התחילה "המולה", הוא ניסה לחצוץ בין המתלון למעורבים נוספים ולאחר מכן עזב את המקום.

19. הנאשם מסר בתחילת דבריו כי כיום הוא בן 34 שנים, נשוי, עובד בקופת חולים ומתנדב במספר עמותות, לרבות במד"א, כי בצבא שימש כלוחם וכמפקד ואף היום משרת שירות מילואים פעיל. הנאשם תיאר כי במועד האירוע חווה "שנה מאוד קשה", בה האווירה "הפחד היה לצאת מהבית ברמה כזאת... אתה רואה אנשים שיוצאים מהבית ולא חוזרים... כאוס מוחלט, בלבול, אתה לא יודע מי נגד מי, זהו, ככה אתה יוצא לרחוב, ככה אתה חוזר הביתה".

20. ביום האירוע, לאחר שסיים עבודתו, בעודו בנסיעה: "נתקלתי בסיטואציה שבה אני רואה נהג צעיר שמתפרע על הכביש בצורה שהיא לא נורמטיבית, יש התפרעות על הכביש שאתה אומר 'טוב, זה ילד', יש התפרעות על הכביש כאילו זה ישר מעלה בך חשדות מסוימות שיצא לי שהוא חתך רכבים או שהוא איכשהו הצליח לחתוך גם את הרכב שלי, אמרתי כאילו קראתי לו שיירגע ואז הוא החזיר לי מילים בערבית בצעקות חשוב שזה העלה אז בזמנו את הדריכות עוד יותר בגלל התקופה ובגלל כל הדברים האלה עקבתי אחריו ובעצם מה שקרה זה שבמקום לעצור או משהו כזה הוא המשיך בנסיעה פרועה תוך כדי שאני עוקב, היה איזשהו שלב שהוא עצר את הרכב, ירד אלי, סינן לעברי כמה מילים בערבית שמתוכן הוא אומר בעברית שהוא יהרוג אותי, לציין שאני ... פחדתי בסיטואציה הזאת לא שהייתי רגוע או משהו כזה, תוך כדי שהוא מתקדם לעבר הרכב וממשיך בנסיעה אני רואה גם הוציא טלפון לצלם אותי, הוא עשה פרסה בצומת וחזר לאותה נקודה ששם התחיל כל המהלך הזה שבעצם ששם היו החשדות, כשהגענו לשם היה שם בגלל שזה רמזור היה שם מלא רכבים שעצרו ורכב שממש חסם אותו כאילו זה לא משתמע ל-2 פנים, רכב שחוסם אותו וגבר שיורד מהרכב, אני ירדתי גם, עצרתי אחריו בשביל לא להיפגע אם יש משהו שהיה אמור לפגוע וזהו, היה דין ודברים עם אותו בחור מה שידעתי מהדין ודברים פה שמה שעניין אותי זה לראות שבאמת אני מדבר עם בן אדם שהוא לא מפגע או משהו כזה, שנודע לי שהוא בעצם אזרח ישראלי וכולי וכל הדברים האלה אז אני קצת הורדתי בדריכות שלי, אבל זה יצר מהומה כלשהי, אנשים גם צעקו שם והגיעו עוד אנשים שהם היו אחריי בעצם, אני הייתי עם הגב, האמת שאיכשהו גם עלינו למדרכה כי זה היה התחיל האירוע התחיל על הכביש, עלינו סביב הרכב למדרכה, היה דין ודברים, אני עם הפנים כלפי אותו בן אדם שאני לא עוזב את הפנים שלי ממנו כי אני עדיין בחשד וזהו, הוא היה שם המולה, היה שם סוג של המולה כזאת".

21. ובהמשך הדברים העיד: "צעקו, 'פיגוע, פיגוע', הגיע גם מישהו שבריצה שאני לא כזה שמתי לב, אני לא שמתי לב למה שקורה סביבי כמו שאני התבייתי על אותו בחור שלכאורה חשוד, זה מה שבאותו רגע עניין אותי, אני חצצתי בינו לבין היו שם היה שם התקהלות, לבין אני לא יודע אם לקרוא לזה המון, אבל לבין אנשים שאני אומר כאילו שיירגעו, 'הכול בסדר, הוא לא חשוד' וכל הדברים האלה, שבדקתי את זה. כל האירוע בעצם מאותו רגע שצינתי בפני בית משפט שראיתי אותו מרים מצלמה, אני ראיתי את המצלמה, ראיתי את הטלפון, זה לא משהו שהרתיע אותי, ההיפך, כאילו אני לא עושה שום דבר רע, מבחינתי אתה יכול לצלם, הכול בסדר, אין לי מה להסתיר פה, הוא היה ככה כל הזמן הזה עם הטלפון".

22. עוד תיאר כי: "אמרתי לו לא לפגוע בו, לא לעשות שום דבר לאותו בחור כי הוא לא עשה שום דבר, אני גם לא יודע לזהות את הבחור שהיה מאחורי... אני עצרתי אני עצרתי את האנשים מלנסות לעשות משהו שהוא קיצוני או דברים כאלה".

23. הנאשם הדגיש כי הוא יודע כי הוא בבית המשפט, ומודע לכך כי מדובר ב"מקום הכי קדוש" ואז ציין: "אני לא נגעתי, אני לא, אני לא תקפתי את הבן אדם, לא ביפה ולא בשלא יפה, כתקיפה אני לא נגעתי בו". והוסיף, כי "ברגע שירד לי החשד אני סוג של התביישתי, מה זה סוג? התביישתי שאני בכלל בסיטואציה של מול בן אדם שיכול להיות שהוא התפרע ויכול להיות שהכול, אבל בסופו של יום לא הגיע לו את העליהום הזה שהיה עליו באותו רגע והאמת כמו שבאותו רגע יצא לי אז זה שלחצתי לו את היד ואחרי זה קצת ב-black out אחרי זה יכול להיות שעזבתי את המקום להחנות את הרכב, אני ממש לא יודע לדייק, שחזרתי לשם הוא לא היה, הוא גם דיבר בטלפון עם מישהו בערבית".

24. בחקירתו הנגדית הבהיר כי חשד במעורבות המתלונן בפעילות טרור: "עקב נסיעה פרועה מאוד, עקב צעקות שהוא צעק בערבית... אם זה היה פלילי לא הייתי מתערב לעולם ועד". הנאשם הדגיש כי פחד, וכי אינו יכול "בהגדרה ברורה" להסביר מדוע לא התקשר למשטרה: "זה היה טעות באמת שזה לא קרה... אותי לימדו גם בבית וגם בזה כל הזמן להיות קודם כל לחשוב על האחר וגם זה היה ככה בצבא ככה זה איפה שהתחנכתי וכל מה שאני עשיתי בחיים. אני עושה דברים שלא נוחים לי בשביל שיהיה טוב לאחר". הנאשם החווה בידיו, בתנועת אי-ידיעה כשנשאל מה היה קורה אם המתלונן היה עוצר ופוגע באנשים, ולאחר מכן השיב: "לא חשבתי מה אני הולך לעשות, חשבתי איך אני עוצר את זה... לא ידעתי איך אני עוצר את זה, חתרתי למגע". וכן העיד: "קודם כל חותרים למגע מאיפה שאני בא... חשבתי שהיתה סכנה... יש פה בן אדם שהוא פשוט פה מפגע, נוסע ברכב מסוג טרנזיט שאם הוא דורס אנשים... הרבה מתרוממים באויר", אבל: "ברגע שהוא עוצר את הרכב ואין סיבה שהוא יכול עכשיו להמשיך, מישהו חסם אותו, זה כאילו עשה לסכין ככה, זרק אותה בצד, אז אני אירה בו עכשיו בגלל שהיה לו סכין?" ועוד: "אני חתרתי למגע בניגוד להרבה אנשים שלא מסוגלים לעשות את זה".

25. לדבריו: "כב' בית המשפט, אני לא אומר שלא היה שם חשד, אבל אני חושב שלחשוד בבן אדם שרוב הפיגועים של אותה שנה, אני לא יודע, אני לא הולך על היסטורי, זה יצא מדוברי ערבית, בסופו של יום הסיטואציה התת מודע שלך זה מה שהוא פועל, להגיד מפה להגיד שאני גזען מה זה קשור? באמת מה זה קשור? לבוא לראות בן אדם שאני לא אמרתי 'הוא מזרחי, זה אשכנזי', אמרתי שהיה פה סיטואציה של צרחות בערבית, של נסיעה פרועה מאוד ואני לא מדבר עכשיו אם זה מהר או זה, אני נכנס לנסיעה פרועה, קטגוריה של נסיעה פרועה שאנשים מסביב מבינים שיש פה סיטואציה, זה לא שמאיר קם בבוקר אומר 'איך אני יבוא יהיה רמבו', ממש לא, אנשים קמו בבוקר, אנשים שהיו שם בסיטואציה הזאת הבינו שיש אירוע, זה לא היה אני לבד עם הדמיון שלי שאני הוזה דברים או דברים כאלה, היה מישהו שחסם אותו, יותר מזה? היה מישהו שחזרנו חזרה לנקודה שחסם את הרכב שלו, הבחינו ברכב ענק מסחרי שמשתולל, זה לא".

26. בהמשך דבריו, הזכיר "אזרחים פרטיים עם נשק" שעצרו פיגועים: "אני מצטער שהוא נפל קרבן לדבר הזה, אבל בסופו של יום זה יכל להיות גם מפגע אמיתי ויכולתי להיות בעיתון באותו יום למחרת ולהגיד גיבור היום, זה אותו דבר יכל להיות".

27. כשנדרש לשאלה מדוע, אם ניסה לסייע למתלונן בסופה של הדרך, הפלילו זה, אמר: "אני יכול להגיד, אני עוד הפעם מתעקש להגיד, אני אגיד, אבל אני אענה לכב' בית המשפט, אבל אני מתעקש להגיד שאני לא עונה בשם של אנשים אחרים, מה אני יכול לחשוב ושהוא התלונן במשטרה, דרשו ממנו להגיע מהתיק אני רואה את זה, כן, דרשו ממנו להגיע לתת עדות במשטרה, הוא נתן עדות, הלך לרופא כל הדברים האלה, כמו שהוא לא ידע מי אותם האנשים האלה שתקפו אותו חוץ ממני שיש לו את התמונה ופתאום בבית המשפט הוא החליט שהוא יודע מי זה מוטי וכל

הדברים האלה, ככה כנראה שמישהו הכניס לו דברים, עוד הפעם, אני קטונתי, אני לא מתעסק מה בן אדם עשה, אני מתעסק מה אני מחויב להגיד לבית המשפט איך אני פעלתי ואני משתדל לעשות את זה יותר מ-110%".

גרסות הנאשם במשטרה והודאתו בתקיפת המתלון

28. כאמור, הנאשם נחקר פעמיים, ביום 10.1.2016, ובין חקירותיו אלו נערך עימות בינו לבין המתלון. יומיים לאחר מכן נערך עימות נוסף.

שתי הודעותיו במשטרה

29. בשתי הודעותיו נישנו, ככלל, עיקרי דבריו בעדותו בבית המשפט לפיה לא תקף את המתלון.

30. ב-9/ מסר כי חשד במתלון, עקב אחריו, עד שעצר, ולאחר שיח עמו, פחת חשדו. עם זאת, אזרח אחר ניסה לדחוף אותו, והוא עמד ביניהם על מנת שלא תתפתח תגרה, וכאשר ההמולה התפזרה, נסע, החנה רכבו וכששב למקום, המתלון כבר עזב. הנאשם ציין, כשנשאל מה היה חלקו בתקיפת המתלון: "לא היה תקיפה, אפילו לא נגיעה, גם לא ניסיתי לעכב אותו, יש לי ניסיון מהצבא של כמה שיותר ליצור מגע עם אדם, לא היה שום נגיעה בכתף, ממש כלום, אפילו עיכוב לא היה" (ש' 22-91). לשאלה, מדוע לא הזמין משטרה, השיב, כי התלבט: "הכל קרה מהר... הייתי בטוח שגם אזרחים ברחוב יזמינו" (ש' 65-63). הנאשם הכחיש כי דרש מהמתלון להכיר תודה על כך שהוא פה ואמר לו כי אינו מעריך דם יהודי, וטען כי שאל את המתלון האם הוא מנסה לעשות פיגוע, ובסוף האירוע אמר לו כי הוא מצטער ("על החשד, זה לא נעים שחושדים בך", ש' 95-94) ואף לחץ את ידו. עוד העיד, כי מעבר לאדם שניסה לדחוף את המתלון לרכב "לא ראיתי שהרביצו לו" (ש' 97) ואף בהמשך ציין כי המתלון "לא חטף מכות" (ש' 104-103).

יוער, כי המתלון נכנס לחדר החקירות במהלך גביית הודעה זו, ועל פי הערת החוקר מיד אמר הנאשם כי "זה הבחור שנהג בטרנזיט" ואף המתלון אישר: "זה הבחור, אני מזהה אותו" (ש' 47-45).

31. ב-10/ חקירתו הנוספת, שהייתה קצרה יותר, ציין כי הבין בדיעבד שזו "אי-הבנה גדולה" (ש' 14), לאחר שראה כי המתלון נתון בהלם: "אם זה היה מחבל הוא היה ממשיך לנסוע" (ש' 17), ועל כן לא התקשר למשטרה: "בכל מקרה עשיתי שטות שלא התקשרתי למשטרה בהתחלה. הכל היה נראה אחרת. אם הייתי מרביץ לו הוא גם היה מחזיר וגם היה לו חבלות אם הייתי מחטיף לו. אני לא בחור שברירי" (ש' 19-17).

העימות השני שנערך עם המתלון

32. ב-5/ העימות שנערך ביום 12.1.2016, טען הנאשם שוב כי לא היה מעורב בתקיפת המתלון וכשנשאל האם ראה אנשים אחרים מכים אותו, השיב: "ראיתי שדוחפים אותו לאוטו אנשים שהיו מאחורי. אני עמדתי באמצע כאשר הפנים שלו (צ"ל שלי, ש.ב.) מול מ'. אני אמרתי לאנשים שיפסיקו לתקוף אותו כי הוא לא מסוכן" (ש' 8-1). המתלון עמד על כך שהנאשם דחפו ותקפו, יחד עם אחר, ושלל דברי הנאשם לפיהם ניסה לעצור אחרים לתוקפו: "זה לא נכון. הוא דיבר איתי ואז בא עוד מישהו ואז שניהם הרביצו לי" (ש' 20; ראו גם ש' 10-9). הנאשם ציין כי: "אם הייתי

רוצה הייתי יכול להרביץ לו. אולי הוא מתבלבל וחושב ש(ז)ה אני שתקפתי" (ש' 21-22). לדברים אלה הגיב המתלונן: "תגיד מה שאתה רוצה. אני יודע מה קרה לי ואתה עקבת אחרי לפני זה ואח"כ באת אליי והרבצת לי... אתה עקבת אחרי, עשיתי פרסה ואז באת והתחלת לדבר איתי ואז עם עוד בחור הרבצתם לי" (ש' 23-24; 29-30).

33. עימות זה, בניגוד לקודמו, לא תועד חזותית. יוער, כי בעורך העימות, השוטר אורי וולף, הוטח כי המתלונן מתייחס לשלושה מעורבים, טענות אותן שלל (עמ' 77-79); המתלונן לא נתבקש להתייחס לעניין זה, ואף לא מצאתי אזכור בסיכומי טענות ההגנה.

34. במסגרת העימות הראשון, ולפניו, הודה הנאשם במיוחס לו. לכך אדרש בהמשך הדברים.

ניתוח דברי המעורבים, קביעת ממצאים מהמנות וגיוש מסקנות

נקודת המוצא לבחינת דברי הנאשם והמתלונן

35. המתלונן והנאשם העידו לפני, ממושכות. אני מאמינה, ללא סייג, לדברי המתלונן, שהעיד באופן כן, מתון ומשכנע, ועל יסוד דבריו ניתן לקבוע בבירור ממצאים עובדתיים לחובתו של הנאשם. מנגד, את עדותו של האחרון לא ניתן לקבל.

36. בניגוד לעמדת ההגנה, ועל-אף שיריעת המחלוקת המרכזית אכן נוגעת לעצם מעורבות הנאשם בתקיפת המתלונן, קיימים הבדלים משמעותיים בדברי השניים בנוגע למספר צמתיים בהשתלשלות האירוע, לרבות תחילתו, חילופי הדברים במהלכו, טיב האלימות שספג המתלונן והאופן בו הסתיים, והטענה כי גרסות השניים הן "בעצם 1 ל-1" (עמ' 108, ש' 13-14), בפשטות, אינה נכונה. מדובר בנתונים משמעותיים להבנת הלך רוחו של הנאשם ומניעיו, ובכל אותם צמתי מחלוקת - ההכרעה, יאמר כבר כעת, היא להעדפת דברי המתלונן.

37. ועוד: על אף חקירה נגדית ממושכת, בחרה ההגנה שלא לעמת את המתלונן עם מספר רב של טענות מהותיות ומשמעותיות. כך, לא הוטח במתלונן כי אמר לנאשם כי ברצונו להרגו או כי אמר לו כי חבריו (של המתלונן) יהרגו אותו (את המתלונן) (ת/9, ש' 45-53), כי דברי הנאשם אליו עם עצירות הרכב היו שונים מהותית מגרסתו שלו, כי התקיפה שתיאר עולה רק כדי "המולה והתגודדות", אולי דחיפות, וכי האירוע הסתיים בלחיצת יד, ולא בהימלטותו מהמקום, כשרק התאפשר לו הדבר. כידוע, קמה חובה לחקור עד לגבי כל "נקודה של אי הסכמה" (יעקב קדמי **על הראיות**, חלקרביעי, 1949 (2009)); הימנעות מלעשות כן מובילה למסקנה כי הנאשם העדיף שלא להתמודד עם דברי המתלונן, וחשש מלאפשר לו "להגן" על עמדתו (ע"פ 7653/11 **ידען נ' מדינת ישראל**, פסקה 28 (6.7.2012)).

38. על רקע האמור לעיל נפנה ונבחן את סימני האמת העולים מדברי השניים, את סבירות גרסותיהם ועקביותה. למען הסר ספק יובהר, כי בעת שאתייחס לאמרות המתלונן בעימותים, שכן גרסתו הושמעה אף שם לצד גרסת הנאשם, התייחסות זו היא לעצם אמירת הדברים ולא לאמיתות תוכנם.

עדות המתלונן

39. המתלונן דובר עברית ומסוגל כמובן לתקשר באמצעותה אך בבירור התקשה להתבטא בצורה מפורטת, ולעשות שימוש בשפה עשירה ותיאורית בשל מחסום השפה; על כן, לאחר תחילת עדותו, הוזמן לאולם מתורגמן שסייע בהבנת עדותו והנגשתה. המתלונן העיד כי בזמן האירוע העברית שבפיו הייתה טובה אף פחות; הדבר ניכר בעימות ת/8 ובשיחתו למוקד 100.

40. על-אף חלוף פרק זמן רב כל-כך, זיכרון האירוע, על ההשפלה והכאב שספג במסגרתו, הותיר חותם. נָכְרִין דְּבָרַי אֶמַת: המתלונן העיד באופן כה משכנע ואמין, ללא הגזמה, תוך ניסיון לדייק והישענות על זכרונו. לאורך כל הדרך עמד על גרסתו כי הנאשם עקב אחריו, ועת עצרו נהג בו בתוקפנות, דרש את פרטיו, אמר לו כי אינו מעריך דם יהודי וכשהצטרף אליו אדם נוסף, אף תקפו באלימות. על דבריו חזר אף בחקירתו הנגדית.

41. על אף חומרת האירוע, לא התרשמתי כי המתלונן הפריז בתיאור משך התקיפה, עוצמתה והשפעתה עליו, וכך למשל תיאר כי "קיבל" בבטן "קצת". הוא תחם את האירוע כולו בכ-10 דקות ואת משך התקיפה בשניות, ניסה לתאר חלקיהם של הנאשם והאחר, בנפרד, מבלי להפנות טענותיו לנאשם דווקא, על אף שהוא היחיד שאותר והובא לדין (עמ' 39, ש' 28; עמ' 65, ש' 32 - עמ' 66, ש' 4); ואף אמר, במהלך העימות הראשון, כי אם לא היה מצלם את הנאשם, לא היה מצליח לזהותו (עמ' 25, ש' 19).

42. טענת ההגנה בסיכומיה, לפיה המתלונן "התבלבל", ייחס לנאשם מעשה שלא עשה, רק בשל "הסקת מסקנות" והיותו "שרוי בהלם" אין לה על מה לסמוך. המתלונן אכן חווה אירוע קשה ואלים - קשה מאוד אפילו, ודאי על רקע גילו הצעיר באותה העת, אך מרחק רב בין נקודה זו לבין המסקנה אותה מבקשת ההגנה לגזור ממנה. המתלונן אמר דבריו, מבלי להתלהם, וחזר עליהם אף בפני הנאשם, הן בת/9, עת הוכנס לחדר החקירות, הן בעימותים שנערכו בינו לבין הנאשם, במסגרתם, פנה, ישירות לנאשם, טען כי תקפו ועמד על שלו, גם לאחר הכחשתו של זה.

43. בסיכומיה, ציינה ההגנה, כי כשהוטח במתלונן כי הוא מאשים את הנאשם באלימות על אף שלא תקפו, אמר כי טענה זו מצחיקה אותו, שכן הנאשם רדף אחריו, ועצר אותו, והמתין עד להגעת אחר (עמ' 60, ש' 27-29). לטענתו, בשל דבריו אלה ניתן להסיק כי המתלונן מפליל את הנאשם על בסיס המרדף אחריו ותו לא. הדברים משוללי יסוד. המתלונן כאמור היה עקבי בטענתו כי הנאשם תקפו, בעצמו, יחד עם אחר, בשלבי החקירה ובעדותו. יובהר כי התרשמתי בבירור כי אין מדובר בביטחון מופרז אלא בשיקוף של שכנועו בזהות הנאשם, כמי שחווה, ישירות, אלימות מידי.

המתלונן התייחס לטענה זו בחקירתו הנגדית: "אני לא רק הסקתי, אני ידעתי שהוא הרביץ לי. אני הייתי שם ואני קיבלתי מכות והיו שניהם לא היה רק אחד. אני לא כאילו חושב, אני יודע שנתנו לי מכות. בדיוק מה היה התהליך אם הייתי שואלת אותי לפני 6 שנים אולי הייתי זוכר, אבל זה גם תוך זמן קצר וגם זה לפני שש שנים אני לא יכול להגיד לך בדיוק מה כן. אבל אני יודע שקיבלתי מכות משניהם" (עמ' 64, ש' 13-17).

44. ומכאן, לטענה אחרת של ההגנה, שאף אותה יש לדחות, בנוגע להעדר יכולתו של המתלונן לתאר את האלימות לפרטיה ואת חלקו של כל אחד מתוקפיו בה. כאמור, המתלונן עמד על כך שהותקף על ידי הנאשם והאחר,

וששניהם לקחו חלק באירוע האלימות. אכן, הדגיש, התקיפה עצמה הייתה "תוך שניות", אך על חלוף הזמן ידע לומר, בהתאם לנוסח כתב האישום, ולדבריו בעימות הראשון, כי: "קיבלתי כאילו אגרופים בבטן, סטירות בפנים, קיבלתי כמה" (עמ' 40, ש' 22-23).

45. המתלון נשאל על ידי ההגנה: "עכשיו אני אומרת לך שבמשטרה אתה לא אמרת סטירות, אתה אמרת רק מכה לפנים ומכה לחזה או לבטן. לפעמים חזה, לפעמים בטן ולא אמרת סטירות. אז מה יש לך להגיד על זה?". הוא השיב: "מה יש לי להגיד? שקיבלתי מכות, לא אמרו לי מה עשו לך. אני לא, תקשיבי, אני יודע שקיבלתי מכות, אמרתי להם שקיבלתי מכות, איפה קיבלת מכות אמרתי להם בפנים ובבטן. זה מה שאני יודע. הוא לא שאל אותי בדיוק מה קיבלת, איך קיבלת, מה בדיוק".

46. ראשית, קיים קושי מובנה בבירור טענות בנוגע לפער בין גרסת חוץ לבין העדות וקביעת מסקנות בנוגע למשמעות הפער כאשר ההגנה בחרה שלא להעמיד גרסה זו לבחינת בית המשפט (ע"פ 697/79 **הרצל כהן נ' מדינת ישראל**, פסקה 6 (14.4.1980); ע"פ 7702/10 **קובי כהן נ' מדינת ישראל**, פסקה 51 לפסק דינו של השופט שהם; פסקה ב' לפסק דינו של השופט רובינשטיין)). עוד אציין את הערת המתורגמן, בתום עדותו, לפיה עשה המתלון שימוש בביטוי "בוקסים" במהלך דבריו (החלטתי בפתקית מיום 13.12.2021) וכי המתלון הסביר כי עת עשה שימוש בתיבות 'ראש' ו-'פנים' התכוון לאותו האזור בגוף (עמ' 62, ש' 27-29).

47. ההגנה ציינה בסיכומיה, בהקשר טענת המתלון כי לא נתבקש בחקירתו לדייק בנוגע למעשי התוקפים, כי נשאל בעימות למעשי הנאשם והאחר (ראו נ/1, עמ' 16), אלא שמדובר בפרק זמן קצר יותר במהלך העימות ובו, אכן, לא נשאלו שאלות מפורטות מאוד בנוגע לטיב האלימות או חלקו של כל אחד מהתוקפים.

48. ונזכיר: מדובר באירוע מסעיר ומהיר, בו חשש המתלון, באופן ברור, לחייו (כפי העולה משיחתו למוקד 100 ועל כך בהמשך) ולא ניתן לצפות כי יעיד לגביו כ-"מכשיר דיוק אוטומטי" (ע"פ 6643/05 **מדינת ישראל נ' פלוני** (3.7.2007)). פרץ האלימות היה קצר מאוד, ובמהלכו, מטבעם של דברים, ניסה המתלון להתגונן (עמ' 55, ש' 11-12). בנסיבות אלו, העדר יכולת לדייק בכל פרט ופרט, ולאבחן מעשי השניים זה מזה, אינו משליך על מהימנותו, להפך: לטעמי הוא מצביע על רצונו של המתלון לדייק, לשקף את שבזיכרונו, מבלי להטעות. זאת, עוד טרם נדרשנו להשלכות חלוף הזמן.

49. יוער עוד, כי בשעת העימות תיאר המתלון את האחר (ראו נ/1, עמ' 17), כך שניסיון ההגנה להתלות בעובדה כי במהלך העדות, שש שנים לאחר האירוע, לא ידע לתארו מלמדת על "הלם" בזמן אמת, אינו יכול להתקבל.

50. לכך יש להוסיף את שאלת המניע בהפללת הנאשם. אכן, הנאשם הוא מחולל האירוע הקשה שחוזה המתלון, ועצם מעקבו אחריו הוא החוליה הראשונה בשרשרת ההתרחשויות ונתתי דעתי לכך. אלא שגם מנקודת מוצא זו רחוקה מאוד הדרך לקביעה כי בשל כך ינטור לו המתלון, יעליל עליו כי תקפו עם אחר וימשיך ויחזור על גרסתו, גם לאחר שהוזהר לומר אמת. משקל הדברים מתעצם נוכח טענות הנאשם כי הוא זה שהגן על המתלון מפני אחרים שרצו "לדחפו".

51. הנאשם, עת נדרש להתייחס לשאלה, מדוע המתלון מפלילו, השיב בצורה פתלתלה, ולהתרשמותי, ניסה להתחמק ממתן הסבר, שכן כזה, בפשטות, אינו קיים. רק לאחר שנשאל פעם נוספת, השיב כי אינו יכול לענות בשם אחרים, ובחר להאשים את המתלון, בכך "שמישהו הכניס לו דברים", שכן "החליט שהוא יודע מי זה מוטי וכל הדברים האלה" (עמ' 177, ש' 4 - עמ' 178, ש' 14).

52. נטען בסיכומי ההגנה כי המתלון, במהלך עדותו, ציין כי ייתכן ושמו של התוקף הנוסף הוא מוטי, ובכך יש להצביע כי עדותו נסמכת על מידע ששאב מחוקרי התיק. אף טענה זו יש לדחות.

53. המתלון מסר כי הוא "חושב" כי הנאשם והאחר הכירו עובר לתקיפתו. בחקירותיו, ביסס מסקנתו זו על כך שהנאשם חיכה לאחר, שהגיע בריצה וזה, אם לא היה מכיר אותו "לא היה רץ". אעיר, כי בניגוד לעמדת ההגנה שהובאה במהלך חקירתו הנגדית של סולמה, בירור המשטרה בנוגע לאפשרות הכרות בין הנאשם לתוקף האחר, הוא לא רק לגיטימי אלא הכרחי לשם הבנת התמונה, וכצעד לאיתורו של העבריין הנוסף שהיה מעורב באירוע. בעדותו בבית המשפט מסר המתלון, כנראה לראשונה (כאמור: הודעותיו לא הוגשו) כי הנאשם קרא לאחר בשם מוטי, ומכאן מסקנתו כי השניים הכירו.

54. מוטי הוא שמו של אחיו של הנאשם, שנחקר ונשלל כתוקף הנוסף (נ/3), ושמו הוזכר בעימות השני בו נכח המתלון. כטענת ההגנה יש בסיס לקביעה כי הנאשם לא קרא לאחר בשמו וכי המתלון אזכר השם מוטי (אף שמדובר בשם עברי נפוץ מאוד, ויש להניח כי שכיחותו בבני ברק גבוהה אף יותר, בשל היות רבים מתושביה יהודים שומרי מצוות), בשל הדברים ששמע בעימות.

55. אלא שהתרשמתי שגם בעניין זה ניסה המתלון לדייק, והוא שיקף מלכתחילה התלבטותו בנקודה זו, עוד טרם הוטחו בו אמירותיו במשטרה בהקשר: "השני בא השני עם עוד רכב, חבר שלו אולי, לא יודע מי זה גם, אני זוכר אולי השם שלו מוטי משהו כזה. אני זוכר אמר לו מוטי, לא יודע, אז הוא מכיר אותו" (עמ' 39, ש' 15-13) וכן, לאחר שעומת עם הטענה כי השם מוטי לא עלה בחקירותיו: "כן, אבל יש עוד דברים, שהוא דיבר איתי ועד שהוא בא זה גם סימן שהם מכירים. את השם לא אמרתי? אז לא יודע. לא אמרתי, אז לא אמרתי. אני פשוט משחזר אבל לא יודע, אם לא אמרתי אז לא אמרתי" (עמ' 51, ש' 19-17).

56. מדברי המתלון בעדותו ובעימות הראשון עולה כי סבר כי הנאשם והאחר מכירים, נוכח המתנת הנאשם להגעת האחר, בריצה, עד לפרץ האלימות, המשותף, שהפנו כלפיו. ציון שמו של מוטי הוא הסבר, שככל הנראה אינו נכון ואכן סביר כי נבע מהמידע אליו נחשף בעימות השני, למסקנתו בנוגע לחבירת השניים לשם תקיפתו, אך אין בו לשנות מעצם תיאור העובדות על ידו (ונזכיר, כי המאשימה בחרה, וגם על כך בהמשך, שלא להאשים את הנאשם, שהוחשד בתקיפה בצוותא, בחלופה המחמירה של סעיף 382(א) לחוק). עניין זה לא פוגם, לטעמי - אף לא במעט, אך וודאי שלא באופן משמעותי, באמון שיש לרוחש לדברי המתלון, ובפרט כשהעיד לאחר חלוף שנים מאז קרות האירוע.

57. עניין אזכור שמו של מוטי הוא הנושא היחיד שפורט בסיכומי ההגנה לביסוס טענתה כי המתלון "הושפע מאוד" מדברי החוקרים. המתלון שלל זאת (עמ' 50, ש' 21-19) ואף ציין כי אינו זוכר שיח עם סולמה (סוף עמ' 64 - תחילת עמ' 65). ההגנה בחרה שלא להגיש הודעותיו במשטרה להפרכת מהימנותו, ובהינתן שיחת המוקד, מיד לאחר

האירוע, בה ציין דבר תקיפתו על ידי שניים, עוד טרם פגש בגורמי החקירה, ודבריו בעימות הראשון, המפורטים מאוד, אין מקום למסקנה אותה מבקשת הסנגוריה לקבוע בעניין זה; אף לא לטענת הנאשם לפיה: "ככה כנראה שמישהו הכניס לו דברים" (עמ' 178, ש' 10-11).

שיחת המוקד

58. חיזוק ממשי ומהותי לגרסת המתלון מצוי בשיחתו למשטרה, בסמוך לאירוע, כחוליה בשרשרת ההתרחשויות. שיחה זו, מעבר לחיזוק האמור לעיל, עומדת בפני עצמה כראיה בעלת משקל עצמאי.

59. מיד לאחר האירוע התקשר המתלון נסער למוקד 100, מתוך תחנת דלק אליה נמלט ואכן, כמצוין ב-ת/6 הוא נשמע "נסער מאוד", לחוץ ומבוהל, קצר-נשימה, ומתקשה למסור מיקומו המדויק למוקדן. במהלך השיחה הוא אומר למוקדן: "תקשיב, יש שני אנשים שרוצים להרביץ לי עכשיו... הם מאיימים עלי, יש להם משהו...". דבריו מופסקים על ידי המוקדן, השואל למיקומו המדויק, ולאחר מכן המתלון ממשיך: "כמה דתיים פה ניסו להרביץ לי כי אני ערבי פה. הם תקפו אותי שניים. אני עובד פה שליח. באו תקפו אותי. רוצים להרוג אותי, כי הם אמרו ש...". דבריו נקטעים שוב בדברי המוקדן ואז נשמע המתלון אומר בבהילות: "אחי תשלח משהו מהר תקשיב כמעט הרביצו לי עכשיו ברחתי משם". לאחר שמיעת צפירת רכב, נשמע שוב המתלון קורא: "הנה הוא נסע, יש לו ג'יפ (הנאשם נהג באותו יום בג'יפ - ת/9, ש' 21; ת/4) צילמתי את האוטו שלו ויש עוד אחד שנתן לי מכה בראש". מילים אלו, מהן ניתן להסיק כי הוא מבחין ממש ברגע זה ("הנה") בנאשם, נאמרות בהתרגשות.

60. טענת ההגנה בסכומיה היא כי דבריו למוקד "רצופים סתירות". עמדתו שונה בתכלית: האזנה למלל המתלון, איש צעיר, מפוחד, שחוזה חוויה קשה ואלימה, ובאופן ברור חשש לחייו, עד כדי כך שבהימלטותו הותיר את רכבו מאחור, מחזקת את המסקנה בדבר אמיתות דבריו. ונדגיש, עוד באותה שיחה, ובאותו שטף דיבור ממש, מציין המתלון כי מדובר בשניים שתקפו אותו.

61. המתלון נשאל על האופן בו התבטא בשיחה: "גם בהמשך, אתה אומר עוד פעם ... אומר כמעט הרביצו לי, עכשיו ברחתי משם. אז גם את זה אתה מייחס לפער השפה? את העניין הזה?". תשובתו: "...תקשיב, אני התקשרתי, אני יודע, אם את שומעת אותי, שומעת את ההקלטה, את שומעת שאני כמעט הייתי בוכה שם. הייתי שבור שם, את מתייחסת לכל מילה וכמעט וזה, את יודעת איזה לחץ הייתי שם? אני פעם ראשונה בחיים שאני חושב שזהו" (עמ' 62, ש' 18-24). גם לאחר מכן, מסר, לשוטר הראשון שפגש לאחר האירוע, עמוס בשירי, כי הותקף על ידי שניים; בשירי, בדוח הפעולה שערך, ת/1, ציין כי המתלון דיווח על תקיפה ממשית, להבדיל מניסיון לתקיפה: "מסר לי כי הוא (כנראה צ"ל היו, ש.ב) שני רכבים עם אנשים תקפו אותו בגלל שהוא ערבי...".

62. בשלב בו נערכה השיחה למוקדן, טרם הגיע המתלון לחוף מבטחים, והוא אחוז בעתה. העברית שבפיו, כאמור היתה דלה יחסית בעת האירוע, ואף היום אינה שוטפת ורהוטה מאוד. מקום בו ציין מפורשות, במקביל, כי הותקף בפועל, ושב ואמר זאת לבשירי, את התנסחויותיו יש לייחס לנתונים אלה, ואין בהן על מנת לכרסם בגרסתו. אעיר, כי ייתכן אף והדברים אף נובעים מהתייחסותו לנקודת זמן, בה האירוע טרם הסתיים וקיים פוטנציאל להמשכו, וכאשר באופן ברור עולה כי הוא עדין מפוחד וחושש מתוקפיו.

63. יוער עוד, כי בניגוד לטענות שהוטחו בו בחקירתו, ולפיהן לא הזכיר כי הנאשם הכה אותו, אלא רק האחר, שנתן לו מכה בראש, עולה מההקלטה כי המתלונן הבחין בנאשם, וכאמור, דיבורו מצביע על חשש ממשי, ומיד הוא נשמע מצוין כי יש עוד אחד, שהכה בראשו. התיבה 'עוד' מלמדת על ריבוי ומעורבות משותפת, והמתלונן הסביר, עת נדרש לעניין זה, כי קיבל למעלה ממכה אחת והוסיף: "בסדר, כי הוא נתן לי מכה בראש אבל אני קיבלתי מכות, לא רק מכה אחת" (עמ' 66, ש' 13-19).

64. לדברי המתלונן בשיחת המוקד משקל מהותי עצמאי, המצטרף לעדותו לפני, ולא רק מחזקה.

65. על משמעותה של אמרת קרבן עבירה, מיד לאחר התרחשות האירוע האלים עמדתי בעניין אחר (ת"פ (שלום ת"א) 50597-10-20 **מדינת ישראל נ' ירושלמי** (18.7.2022)). אחד מהחריגים לכלל הפוסל עדות שמיעה, שמקורו במשפט המקובל האנגלי, מכונה "רס גסטא" (Res Gestae). הוא זה המאפשר קבלתה של עדות בדבר אמרה ספונטנית. עדות כזו מתקבלת בדרך-כלל כראיה על-אף היותה עדות שמיעה, שכן ההנחה היא כי מסירה ספונטנית של אמרה מפחיתה את החשש כי מוסר האמרה אינו מהימן, וכי הייתה לו שהות לארגן גרסתו ולסלף דבריו. ספונטניות האמרה נבחנת על-פי נסיבות המקרה, אך הפסיקה מדגישה שתי נסיבות עיקריות: האחת, מסירת האמרה בו-זמנית או בסמוך לאירוע שאליו היא מתייחסת, והשנייה, היותו של האירוע שאליו היא מתייחסת מרגש ומסעיר (ע"פ 7293/98 **עאמר נ' מדינת ישראל** פ"ד נב(5) 460).

66. שני נתונים אלה מתקיימים במובהק בענייננו. המתלונן, קרבן מעשה אלימות שהתרחש בסמיכות זמן ומקום, מצוין כי הוכה על ידי שניים, ובשלב מסוים הוא מבחין בנאשם ומתייחס אליו ולמעשי האחר, כשטון דיבורו מפוחד ומרגש. בנסיבות אלו אמרתו ב-ת/2 היא ראיה עצמאית ונפרדת לטענותיו בעדותו, גם אם מקורה הוא אכן בו עצמו (ע"פ 4784/13 **סומך נ' מדינת ישראל**, פסקה 142 לחוות דעתו של השופט סולברג (18.2.2016)).

67. אף כי הדבר לא הוזכר בסיכומי הצדדים, אתייחס לשתי נקודות נוספות שעלו מדברי המתלונן.

68. לטענת המתלונן, ניסה לצלם את הנאשם בהיחבא, מבלי שזה יבחין בצילומו (סוף עמ' 55 - תחילת עמ' 56), עוד טרם הוכה. עם זאת, בעימות נשמע אומר כי תפס במכשירו: "רציתי שיראה שאני מצלם, עשיתי לו ככה בפלאפון כדי שיעזוב אותי" (עמ' 13, ש' 8-10). שקלתי עניין זה ומשמעותו. ראשית, ייתכן כי מדובר בשתי נקודות זמן, בראשונה - ביקש המתלונן להרתיע את הנאשם, ולכן צילמו בגלוי. השנייה - במהלכה ביקש לתעדו על מנת לזהותו. תימוכין משמעותיים לסברה כי אכן מדובר בשתי נקודות על ציר הזמן, נמצאו בדברי הנאשם עצמו, שאמר כי הבחין במתלונן מצלמו תוך נסיעה (נ/1, סוף עמ' 5), על אף שבתמונות שצילם המתלונן והוגשו לתיק נראה הנאשם עומד ורכבו - חונה. בהינתן יריעת המחלוקת, ככל שאכן בסתירה מדובר, היא אינה נוגעת ללב העניין ואין לייחס לה משקל, ודאי לא משמעותי.

69. יוער עוד כי בקלטת ת/2 מתייחס המתלונן לעובדת היות התוקפים דתיים, וזאת על אף שבעימות, שנערך לאחר כיומיים, צוין כי אינו חושב כי התוקף השני דתי (נ/1, ש' 20-23). גם עניין זה אינו מהותי כלל ועיקר, נוכח רקעו של הנאשם, אדם דתי, התקבצות אחרים תושבי בני-ברק באזור, והנסיבות - המלחיצות והמרגשות, על רקען מסר דבריו למוקדן.

70. אי-הדיוקים שנפלו בדברי המתלון אינם משמעותיים כשלעצמם, ודאי נוכח חלוף הזמן, טיב האירוע ומחסום השפה. זאת, גם בנוגע לאזכור שמו של מוטי, נתון שלו משקל רב יותר, אך גם הוא, לאחר שקילה, אינו מהותי או מכרסם בממצאי המהימנות הברורים שיש לייחס לעדותו.

71. מצב הדברים שונה בהקשר הנאשם.

עדות הנאשם

72. התרשמתי כי מעמד העדות היה קשה עבור הנאשם, ובהחלט ניתן להבין זאת, עת מדובר באדם נטול הרשעות קודמות, שזו לו הפעם הראשונה בה הוא מתמודד עם הליך משפטי. נתתי דעתי לקשייו ולהתרגשותו, ואלה נשקלו במסגרת בחינת משקל דבריו. ועדיין, עדותו לא הייתה משכנעת ותיאוריו עוררו תהיה. אני סבורה כי לא דיבר אמת עת הכחיש מעורבותו בתקיפת המתלון.

73. עדותו שיקפה עמדות מוקשות שלהערכתי עמדו בבסיס התנהלותו כלפי המתלון, לצד אותה מציאות ביטחונית קשה, שאכן אף היא ברקע הדברים. הנאשם ניסה להלך בין הטיפות, ולסדר חלקי הפאזל באופן שיתאים לו, גם בדרך של לקיחת אחריות חלקית, אך מבלי שניכרה הבעת אמפטיה כלפי חווית המתלון.

74. הנאשם, לא אחת, ציין את התנדבותו בעמותות שונות, תרומתו לחברה, רקעו והחינוך שספג מבית. בין היתר העיד: "חונכתי בלכבד כל בן אדם שאני עובד מולו ובית משפט יכול לראות גם מה אני עושה ביומיום שיבין שאני כל היום סביב הסוג של 'ואהבת לרעך כמוך' זה באמת מה שמעניין אותי, אין לי טיפת גזענות לאף אחד" (עמ' 167, ש' 8-11). עוד הדגיש, פעמים לא מועטות, את מחויבותו ל-'חתיירה למגע': "אני חתרתי למגע בניגוד להרבה אנשים שלא מסוגלים לעשות את זה"; "קודם כל חותרים למגע לבד מאיפה שאני בא". ועוד לדבריו במהלך חקירתו: "אני לא מפחד להתעמת עם מישהו. אם הייתי רוצה הייתי יכול להרביץ לו" (ש' 21-22, ת/5).

75. הנאשם הרבה בדיבור, השיב ממושכות - אך רבות שלא לעניין - לשאלות התובעת, תוך הפניה שוב ושוב לרקעו ולערכיו, מבלי שיהיה במענה שניתן הסבר ממשי להתנהלותו. התרשמתי כי כך פעל כתוצאה מהעדר יכולת ליתן מענה כן, ולא בשל התרגשותו ממעמד מתן העדות.

76. כאמור, קיימות מחלוקות לא מעטות בנוגע להתפתחות האירוע. טענתו של הנאשם כי המתלון "התפרע על הכביש" מלכתחילה אינה מקובלת עלי. המתלון היה בעיצומו של יום עבודה שגרתי, וכל מבוקשו היה להתפרנס. בעימות הראשון, אף כי תמלילו אינו מציין זאת, הוא נשמע אומר: "אני לא מדבר סתם, תקשיב, אם לא עשה לי כלום, אם לא היה עושה לי כלום, הייתי עוזב אותו. זה הפרנסה שלי לתוך בני ברק, זה הפרנסה שלי" (שם, בחלק המקביל לסוף עמ' 23).

77. אמנם, גם המתלון ציין כי הנאשם פנה אליו, בעוד שניהם נוהגים, ואמר לו: "לאט, לאט", אך אותה פראות שתיאר הנאשם התרחשה בשלבים מאוחרים יותר ומקורה בפחדו של המתלון ממנו וברצונו, שלא צלח, להתחמק ממעקבו. המתלון העיד, ואני מקבלת דבריו, כי לאחר שהנאשם שמע אותו אומר בערבית 'לך מכאן'

(רוחמנו; ובתעתיק פונטי 'רוח מן הון') "התחיל להשתולל". על כן, גם אם נהיגת המתלון עצמה היא שהסבה את תשומת לב הנאשם למתלון, ולא הרכב בו נהג (ראו דברי המתלון בעמ' 38, ש' 27) או מראה פניו, והנאשם נחשף לעובדת היותו ערבי רק לאחר תחילת השיח עמו, איני מקבלת כי המתלון נסע במהירות מסוכנת ומסכנת, או ביצע עבירות תנועה משמעותיות עובר לפניית הנאשם אליו. הנאשם בעדותו, במגמתיות, ניסה להצדיק חשדו, בכך שאף אחרים חסמו את המתלון בשל נהיגתו, אך לבסוף נאלץ להכיר בכך כי יתכן ו-"עצרו" את המתלון בגלל מעשיו שלו (סוף עמ' 174).

78. טענת הנאשם היא כי סבר, על רקע רוח התקופה, כי המתלון עשוי לבצע פיגוע ועל כן עקב אחריו, כדי לעמוד על כוונותיו, והכל במטרה למנוע פגיעה באחרים. כאמור, הנאשם הדגיש, לא אחת, כי בשל אופיו וחינוכו הוא מחויב לעשות כן, וכי הוא, אולי בניגוד לאחרים, חותר למגע ו-'מגדיל ראש'.

79. אני בהחלט נכונה להניח כי ביום האירוע, הנאשם, כמו גם רבים נוספים, היה דרוך וחשש לשלומם ולשלום סביבתו בתקופה מתוחה, שותתת דם. כפי שציין הנאשם עצמו, לא מעט אזרחים אמיצי לב, מנעו פגיעה בגוף ובנפש עת התעמתו עם מפגעים, תוך סיכון עצמי. אלא שהסברו זה של הנאשם הוא רק חלק מתמונה מורכבת יותר. המתלון, אכן ערבי, נהג בעיר בני ברק, שרוב רובם של תושביה יהודים. גם אם נהג רכבו בצורה לא זהירה, שהסבה את תשומת לב הנאשם, איני מקבלת את תיאוריו על "נסיעה פראית" ומסכנת חיים בשלב בו הבחין בו לראשונה. המתלון, בעימות הראשון, אף מציין, כי גם כשניסה לחמוק ממעקב הנאשם, לא עבר ברמזור אדום, והנאשם עשה כן: "רק לתפוס אותי", דברים שהוכחו על ידי הנאשם (עמ' 12, ש' 22-24; בתמליל נפלה טעות שכן הדובר בעמ' זה, ש' 25, הוא הנאשם ולא החוקר).

80. אצא, לצורך הדיון בלבד, מנקודת פתיחה הנוחה לנאשם, ולפיה הנתונים שלעיל הצדיקו חשדו. אלא שאז יש לשאול מדוע לא התקשר למשטרה או לאחרים על מנת לסייע לו. ודוק: אין מחלוקת כי מכשיר טלפון נייד היה ברשותו. ואם היה מתברר כי המתלון אכן מפגע, האם היו לו הכלים להתמודד אתו מבלי לסכן עצמו? ואת סובביו? כל שאמר הנאשם, אמנם, אף בחקירותיו, הוא כי עשה טעות, עליה הוא מצר. הסבר זה אין בו די ליישוב התמיהה בהתנהלותו זו.

81. אנשים המצויים במצבי קיצון ולחץ (הנאשם אף העיד כי היה "במצב מאוד מאוד קיצוני מבחינת אני עם הנפש שלי" (עמ' 184, ש' 25)) אכן לא בהכרח מגיבים להתרחשויות בצורה רציונלית ושקולה. ועדיין, אם בלב הנאשם קינן חשש ממשי כי המתלון עומד לבצע פיגוע, פניה לסיוע משטרי היא ברירת המחדל הברורה, האינסטינקטיבית אפילו, של כל אזרח בנסיבות בהן הוא חושד כי אירוע טרור עלול להתרגש עליו, ודאי כאשר אין בהילות מידית וסד הזמנים מאפשר זאת. הימנעותו של הנאשם מלעשות כן מלמדת על טיב החשד במתלון ועל ועוצמתו.

82. הקושי בכך שהנאשם לא פנה לסיוע משטרי, או אחר, מתעצם נוכח טענתו כי המתלון אמר לו, בעברית, כי יהרוג אותו. טענה זו אינה סבירה, וההגנה, על כל המשתמע מכך, בחרה שלא לעמת המתלון גם בנוגע לרכיב זה בחוליות שרשרת האירוע. אני דוחה אותה, אלא שברור, כי כאשר אדם, שנחשד ממילא כמסכן אותך ואת סביבתך, מאיים מפורשות, בעוד האירוע "מתגלגל" כי הוא רוצה להרגך, רמת החשד אמורה "לעלות", אם ננקוט בסולם הביטויים בו עשה שימוש הנאשם עצמו במהלך גרסותיו. משכך, גוברת התמיהה בהקשר המשך המעקב אחר המתלון, ללא בקשת סיוע משטרתית.

83. ועוד: לטענת הנאשם, לאחר ששניהם לבסוף עצרו והמתלונן הציג לו תעודת זהות ישראלית, "פחת" חשדו. שינוי הלבבות אותו עבר הנאשם, לשיטתו, רק עת הבין כי אין מדובר בתושב האזור אלא באזרח ישראלי אינו משכנע, וזאת בלשון המעטה. הרי לשיטת הנאשם, נסע המתלונן בפראות, ניסה לחמוק ממנו ואף אמר לו כי יהרוג אותו. האם היותו אזרח ישראלי מטה את הכף עדי כדי "ניקיון" בעיני הנאשם? איני מקבלת זאת. ואזכיר, שכן הנאשם הרבה לציין מודעותו לאירועי התקופה, כי ביום 1.1.2016, כשבוע בלבד לפני היתקלותו במתלונן, בוצע פיגוע ירי רצחני ברחוב דיזנגוף בתל-אביב, על ידי מפגע ערבי, אזרח ישראלי (ע"פ 5579/19 מדינת ישראל נ' **מלחם**, פסקה 1 (9.2.2022); ת"פ (חי') 23195-10-16 מדינת ישראל נ' **זבידאת**, פסקה 13 (13.6.2017)).

84. הנאשם אכן הדגיש כי היה פועל באופן זהה, גם אם היה מדובר ביהודי (תחילת עמ' 176), אלא שכל האירוע, לגרסתו הוא, מעוגן באירועי הטרור ובחשדו במתלונן, ערבי, והוא אף שאל אותו, לאחר שהמתלונן עצר רכבו, האם הוא מנסה לעשות פיגוע (ת/9, ש' 48), על אף שיש להניח כי לא ציפה לתשובה כנה. לטענת המתלונן הטיח בו הנאשם, לאחר שעצרו: "תגיד תודה שאתה חי במדינת ישראל", ואף הוסיף: "אתה רוצה לעשות פה פיגוע, אתה לא מעריך דם יהודי", ההגנה נמנעה מלברר מול המתלונן אף הבדל מהותי זה בתיאור הדברים. כאמור, גרסת המתלונן אמינה עלי והשתכנעתי כי רוח הדברים שנאמרו היה כפי תיאורו.

85. בניסיונו האמור ללכת בין הטיפות, ולנסות ולהתנער מטענות "גזענות", הפנה הנאשם טענות למתלונן, שאמר לו, לשיטתו, שבגלל שהוא ערבי, הנאשם "מנסה לעשות לו בעיות". לדברי הנאשם המתלונן: "ישר הלך על הקטע הדתי, גזענות, הם יודעים איך לדבר" (ת/9, ש' 48-49).

86. הנאשם נשאל לכוונתו באמירה זו, ובתשובתו, ארוכה ומתפתלת, לא נמצא מענה של ממש. נביא דבריו במלואם: "בסופו של יום במקום, אני פעלתי ממקום מאוד אמיתי, מאוד אותנטי, מאוד כנה ויצא מצב פתאום שאתה נאשם אתה עומד מול האשמות מאוד חמורות שכל מה שעובר לך בראש שאתה אפילו לא מבין על מה כאילו, זה לא, זה לא שקמתי, הלכתי, שדדתי, עשיתי משהו רע לבן אדם סתם כתוצאה ממה שמהו אצלי לא בסדר, אני באמת נתקלתי בסיטואציה שעוד הפעם יכול להיות שיש מחלוקת על איך היה צריך להגיב שם, אבל בסופו של דבר...". הנאשם נשאל שוב לכוונתו, וענה: "לא, אז אני אומר, אז בגלל כל המצב הזה, אז היה סיטואציה שכולם השתמשו בסופו של דבר, אני לא מדבר על המתלונן, אני מדבר על המערכת עצמה שהם ישר כי גם זה מה שרון (סולמה, ש.ב.) הוציא מהפה שלו, כאילו 'מה בגלל שהוא ככה', הרי זה היה ידוע שבסופו של דבר זה מה שישמש את כל ההליך המשפטי הזה 'כן, כן, הוא גזען', ידעתי שזה יגיע בסופו של דבר כי גם בדיונים הקודמים, כב' בית המשפט, אני 6 שנים סביב הדבר הזה ואני שומע איך מדברים והחליפו לי כמה עורכי דין ואפילו שופטים הוחלפו ובסופו של יום כאילו כל הזמן זה היה סביב הדבר הזה של גזענות, שאני לא מכיר עוד בן אדם חרדי, אני התחתנתי במקום חרדי בכפר חב"ד שבתוך החתונה שלי חגגו מוסלמים, אני לא צוחק, מוסלמים, אני יכול להראות לכב' בית המשפט תמונות לדבר הזה" (סוף עמ' 187 - תחילת עמ' 188).

87. התנהלות הנאשם מצביעה על הלך רוחו האמיתי: כעס, גם אם מעורב בחשש, על המתלונן ודרישה להכרת תודה על כך שהנ"ל חי בישראל, ולא ניסיון אזרחי ראוי ושקול, אולי אף אמיץ, לברר מטרותיו. לא ניתן לקבל ניסיונו של הנאשם לנתק את מעקבו אחר המתלונן מהיותו של זה ערבי גם בשל גרסתו שלו בנוגע לאירועי התקופה וטענתו שברגע שהבין שהוא אינו תושב האזור - שהם ככלל ערבים - "ירד החשד".

88. קושי מרכזי נוסף ומשמעותי בדברי הנאשם עולה גם מתיאורו, כביכול כמשקיף מהצד, את החוויה הקשה שנאלץ המתלון לעבור. על-אף שסיכומי ההגנה נפתחו באמירה כי אין מחלוקת שהמתלון חווה תקיפה בעת האירוע, הנאשם מעולם לא הזכיר, בכל אמרתיו, כי המתלון הותקף על ידי שניים או ספג אלימות ממשית ומכוונת. גרסתו בעניין זה מתפתחת, ובעיקר, ובאופן ברור, מפחיתה מחומרת האירוע. נפנה לדבריו, על פני ציר הזמן:

ביום 10.1.2016: ב-ת/9 - הכחיש כי המתלון חטף מכות, וכל שראה היה אזרח שניסה לדחוף אותו חזרה לרכב והוא חצץ ביניהם (ש' 104, ש' 97); ב-ת/11 הודה הנאשם בתקיפת המתלון; בעימות הראשון, בו הכחיש והודה חליפות בנוגע למעורבותו שלו, ציין, כי המתלון לא קיבל מכות (נ/1, עמ' 26, ש' 14); ב-ת/10, לא נדרש לעניין ישירות וכל שציין הוא קיומה של המולה וצעקות "פיגוע" (ש' 24).

ביום 12.1.2016, ב-ת/5, גרסתו האחרונה עובר לתשובתו לכתב האישום, ציין, כשנשאל האם ראה את המתלון מוכה על ידי אחרים, השיב: "כן. ראיתי שדוחפים אותו לאוטו. אנשים שהיו מאחורי" (ש' 6-7).

ביום 17.11.2021, בתשובתו לאישום, בהתייחס לסעיף 6 בחלק העובדות, לפיו תקף את המתלון בכך שחבט בו בפנים ובבטן, כל שצוין הוא כי ניסה למנוע את תקיפת האחר, מבלי לתאר טיבה.

ביום 19.6.2022, בחקירתו הראשית, לא התייחס כלל לפרטי תקיפת המתלון, למעט הכרתה כ-"המולה", או "סוג של המולה", "נקרא לזה דחיפות", "דין ודברים" ו-"עליהם" ותיאר כי הוא "חצץ" בין המתלון לבין "ההתקהלות", אמר לאנשים, בלשון רבים, לא לפגוע בו ועצר אותם "מלנסות ולעשות משהו שהוא קיצוני" (עמ' 168, ש' 11-12).

ביום זה, בחקירתו הנגדית, עת נדרש לעניין ההבדלים בגרסתיו, טען הנאשם, כי כשאמר כי "לא תקפו" את המתלון, התייחס למעשיו הוא. איני מקבלת זאת, שכן עיון מדוקדק בכל אמרות החוץ של הנאשם מעלה כי בהחלט נעשתה בהן אבחנה בין התקיפה שחווה המתלון לבין חלקו שלו בה. כך, למשל ב-ת/9, ש' 96, כשנשאל מי הרביץ לבחור, ענה כי לא ראה שהרביצו לו, ובהמשך, ב-ש' 104, הדגיש כי המתלון "לא חטף מכות". גרסתו זו משתלבת בהתרשמותי מניסיונו להסביר בדיעבד התבטאויות בעייתיות בזמן החקירה, שיש בהן לסבכו, וכפי שציין סולמה בעדותו, הרושם הוא כי הנאשם ניסה "לצייר תמונה ורודה, לפיה איש לא הכה את המתלון" (סוף 146, ש' 30).

89. המתלון טען לאלימות ממשית, על ידי שניים. עת נשאל הנאשם על מעשי האחרים, ניכר כי אינו מעוניין ליתן מענה, וכפי שעשה גם עת נשאל מדוע המתלון מפלילו, שב וטען כי אינו יודע להתייחס למעשי אחרים (עמ' 179, ש' 27) וציין: "אמרתי שגם אם אמרתי שאף אחד או לא זה אני לא עונה על מה אנשים אחרים עשו" (עמ' 180, ש' 15-16). תשובה זו בבירור אינה מספקת, שכן הנאשם התבקש להתייחס למה שראה בעינו וקלט בחושיו. הנאשם נכח באירוע, הקפיד להפנות פניו למתלון (עמ' 166, ש' 28-30) ועמד בסמוך אליו, לטענתו, למנוע פגיעה זו. כיצד לא הבחין בתקיפת המתלון ותיארה כהתגודדות והמולה בלבד, לכל היותר דחיפות?

90. ועוד: אם אכן, לאחר שהבין ש"אין עליו כלום" ואמר "לכולם" לעזוב את המתלון (סוף עמ' 24 ל-נ/1) והאירוע הסתיים בכך שאמר לו שהוא מצטער, ואף לחץ את ידו, יש לשאול מדוע ברח המתלון מהמקום, הותיר רכבו, ועליו המשלוח שהיה אמור לספק, מאחור, והתקשר, בפחד ניכר, למשטרה. התהייה גוברת, נוכח טענת הנאשם כי לא

הופנתה למתלונן אלימות ממשית. ושוב, לא למיותר לציין, כי במתלונן לא הוטחה גרסת הנאשם בנוגע לאופן סיום האירוע.

91. ההגנה הציגה מעשי הנאשם כנורמטיביים, ודאי על רקע אירועי התקיפה. כל שעשה לשיטתה, הוא לעקוב אחר המתלונן, בנסיבות מעוררות חשד לגיטימי, הזדהה כראוי באמצעות תעודה מזהה, פנה למתלונן "במטרה לשוחח" ולא ניסה למנוע צילומי או נטל ממנו את מכשיר הטלפון הנייד. הנאשם אף הדגיש, בעימות הראשון, כי לא דרש את תעודת הזהות של המתלונן (אמירתו זו לא נקלטה בתמליל נ/1, והיא מופיעה בחלק המקביל לעמ' 18, ש' 8, שם).

92. פני הדברים שונים, מהותית. לעצמת חשדו של הנאשם נדרשנו לעיל, נהיגתו שלו עצמו, בשעת המעקב, סיכנה עוברי הדרך, והצגת תעודת הלוחם, והדרישה מהמתלונן להזדהות פורשו על ידי האחרון כצעד אדנותי (עמ' 47, ש' 15-17) ועוד טרם התקיפה הפיזית, נלוו להם אמירות משפילות ופוגעניות.

93. נדגיש, כי לדברי המתלונן האירוע הסתיים בשל העובדה כי משטרה התקרבה למקום, והוא ניצל זאת על מנת להימלט. תיאור זה נוטל העוקץ מטענת הנאשם, וממילא לדברים אין משקל רב, לפיה העובדה שבחר שלא ליטול את מכשירו של המתלונן מלמדת על תום-לבו, שהרי סיום האירוע לא היה בשליטתו ומרצונו. בנסיבות אלו גם לא ברור מדוע היה על הנאשם לשוב למקום, לאחר שעזבו על מנת להחנות את רכבו, שהרי האירוע הסתיים ולמתלונן - שלום.

94. נסכם: המניע לניסיון הנאשם לצמצם, ככל שניתן, המרחק בין דבריו לבין גרסת המתלונן - מובן, אך לא ניתן לקבלו. אותם הבדלים, עליהם לא נשאל המתלונן, משמעותיים. דברי המתלונן, כי הנאשם אמר לו כי עליו להכיר תודה שהוא חי בישראל וכי הטיח בו כי ברצונו לעשות פיגוע והוא אינו מעריך דם יהודי, האמינים עלי, מלמדים כי רכיב מרכזי בהלך רוחו של הנאשם, היה כעס על המתלונן, הנעוץ, ולו חלקית, במוצאו ובשהותו בבני ברק, ולא ניסיון אמיתי וכן לבירור מניעיו, על מנת למנוע פגיעה באחרים. אי-הפניה למשטרה, על אף נתוני העניין לשיטת הנאשם: איום להרגו מצד המתלונן, נסיעה פראית ומסכנת, וסירוב לעצור, היא משמעותית ופועלת לחובתו, ולא ניתן לזקפה אך לטעות בשיקול הדעת.

95. די בהתרשמותי הבלתי אמצעית, והממושכת, מדברי השניים, לאור כל הנתונים המחזקים דברי המתלונן והפרכות שנמצאו בגרסת הנאשם, להוביל למסקנה כי דינו להיות מורשע במיוחס לו. אלא שיש להתייחס אף לשאלות אמרותיו במשטרה, ביום 10.1.2016, בהן הודה בתקיפת המתלונן.

הודאות החוץ - עובר לעימות הראשון ובמסגרתו

96. בחקירותיו, כפר הנאשם בתקיפת המתלונן, ומסר גרסה מפורטת, בעלת תוכן ממשי בנוגע לאירוע. כך עשה גם בשני העימותים שנערכו עם המתלונן. לפגמיה נדרשנו לעיל, אך מדובר בגרסה שחזרה ונשנתה, והתייחסה לפרטי האירוע ולהשתלשלותו. אלא שביום 10.1.2016 הודה הנאשם פעמיים, בתמציתיות רבה, ומבלי להתייחס לתוכן המיוחס לו, בכך שתקף את המתלונן. הראשונה בהן, בפרק הזמן הקצר בין הודעתו הראשונה לבין העימות הראשון שנערך בינו לבין המתלונן והשנייה, במהלך עימות זה, אז חזר קצרות, מספר פעמים על כך שתקף את המתלונן.

97. האם משקל הודאותיו אפסי, כטענת ההגנה, או שמא הן נדבך נוסף, לא נדרש אמנם, אך קיים, עליו ניצבת הרשעת הנאשם? עמדתי היא כי לא ניתן לאיין לחלוטין משמעות דברי הנאשם לפיהם הכה את המתלונן, ויש משקל לדבריו אלה, גם אם חלקי.

מזכר השוטר סולמה - ההודאה עובר לעימות

98. מפאת חשיבות הדברים, תוכן המזכר שכתב השוטר סולמה עוד באותו היום, אך לאחר העימות (ת/11) יובא במלואו: "היום לפני חקירתו של מאיר שלו תחקרתי את מאיר בשאלות שונות והוא כל הזמן התעקש שהוא לא הרביץ ולא יודע מי הנהג האחר שבא כביכול לעזור לו. הסברתי לו כי נבדוק את הנושא עד תומו ואני חושב שהוא משקר. הנ"ל סיפר לי כי היה בצבא מפקד וחיילים שהוא היה מפקד שלהם מתו ואז בשלב מסוים החל לבכות ומסר לי שהוא הרביץ לו והוא לא יודע מה עבר עליו. בשלב זה הבאתי אותו לחוקר יקי לצורך ביצוע עימות. בעימות החשוד הודה כי תקף אך לאחר מכן חזר בו והכחיש כי הרביץ לו".

אעיר, כי על אף כי ת/11 מציין בתחילתו כי מדובר בהודאה שנתנה לפני חקירה, מדובר בטעות סופר, וכוונת סולמה היא לכך שהתחקור התרחש עובר לעימות.

הודאת הנאשם בעימות מיום 10.2.2016

99. בעימות, שהונצח חזותית ותמלילי הוגש על ידי ההגנה (נ/1) נכחו סולמה והחוקר יקי גבאי, החתום על דוח העימות, ת/8.

100. טרם דיון לגופו של עניין, נסיר מעל הפרק את טענות ההגנה בנוגע לאופן תיעוד ת/8. ראוי לפרט ככל שניתן, בכתב, מלוא תוכן חקירה או עימות, גם אם זה מוקלט וניתן לתמלל הנאמר בו לאחר סיומו. עם זאת, העובדה כי תמלול העימות הראשון אכן מפורט, הרבה מעבר ל-ת/8, אינו מלמד על ניסיון הטעייה של השוטרים, ובפרט כאשר אף הוא משקף את חזרת הנאשם מהודאתו ואף את טענתו כי היה עליו לחץ (ש' 66). ועוד: הסברי סולמה וגבאי בנוגע לגיבוי הקיים בתיעודו הדיגיטלי, כאשר קיים קושי לתיעוד מלא בכתב מקובלים עלי (עמ' 112, ש' 15-18; עמ' 98, ש' 7-9).

101. בעימות נשמעו שתי גרסות מפי הנאשם, אחת בה הודה, קצרות, אם כי מספר פעמים, כי היכה את המתלונן, והשנייה - מפורטת, במהלכה שב וטען כי לא הכה את המתלונן, וכל שהתרחש הוא "המולה וזהו" (שם, עמ' 7, ש' 25).

102. המתלונן מסר אף הוא גרסה מפורטת במהלך העימות, ולפיה, הנאשם "מההתחלה" עקב אחריו: "התחיל להשתגע ולהשתולל, הוא התחיל לעקוף אותי", תוך כדי ביצוע עבירות תנועה ולאחר שנחסם על ידי רכב אחר, הנאשם עצר את הרכב, ביקש את תעודת הזהות שלו והוא נתן לו: "רק שיעזוב אותי". אז הגיע בחור נוסף: "הוא לא תוקף אותי עד שבא הבחור השני... זה תוך כדי, תוך שניות". עוד ציין כי הוא חושב כי הבחור הנוסף מכיר את הנאשם: "הוא לא בא סתם, אף אחד לא בא סתם ככה רץ אלי רוצה להרביץ לי". המתלונן הדגיש כי הוא בטוח כי הנאשם הכה אותו: "אני לא מדבר סתם. תקשיב, אם לא עשה לי כלום, אם לא היה עושה לי כלום, הייתי עוזב אותו".

103. במהלך העימות, לאחר שהנאשם שוטח גרסתו, ואינו מזכיר כי הכה את המתלונן, וטרם דברי המתלונן, שואל סולמה את הנאשם האם הכה את המתלונן (שם, בחלק המקביל לתחילת עמ' 8). הנאשם אינו עונה, משפיל ראשו, מקיש אצבעותיו זו בזו, ולאחר שנשאל שוב מכחיש, בשקט רב, כי הרביץ למתלונן. סולמה מטיח בנאשם, כי "לפני דקה כשדיברתי איתך אמרת לי שהרבצת לו ואתה מצטער על כך". הנאשם אומר "לא", וסולמה מגיב: "אני שואל אותך שוב". בשלב זה אומר הנאשם, ושוב, בשקט: "כן, הרבצתי לו" וחוזר על כך פעם נוספת. לשאלה מדוע ומתי הרביץ, הוא עונה, כי אינו יודע וכשנשאל פעם נוספת, הוא משיב: "לא יודע מה עבר לי בראש", ושב על דברים אלה, פעמיים נוספות, ואף לאחריהן אומר כי אינו יודע מה להגיד (מילה אחרונה זו אינה מופיעה בתמליל, אך נשמעת בחלק המקביל לתחילת עמ' 9 ל-1). בסמוך לאחר מכן, כשהשוטר סולמה מטיח בו כי הוא משקר: "אני לא הרבצתי. אבל אם אתה אומר שזה מה שזה, אני מה אני אגיד לך? אז אני אומר כאילו לא, אני מבקש סליחה".

104. סולמה אומר לו, כי לא הבין: "הרבצת או לא הרבצת? תכף הוא (המתלונן, ש.ב) יגיד לך בדיוק איפה הרבצת לו". הנאשם עונה: "שיגיד, נו מה... אני בנאדם דתי... אם אני משקר אני מוכן ללכת להביא תפילין". סולמה דורש תשובה ברורה, והנאשם אומר: "אני לא הרבצתי לו".

105. לאחר שהמתלונן מפרט, ארוכות, את גרסתו, שואל סולמה את הנאשם מדוע הודה לפניו, מחוץ לחדר העימות. הנאשם עונה: "היה עלי לחץ. מה" (תחילת עמ' 24 ל-1).

106. העימות ממשיך, ולקראת סופו, בחלק המקביל ל-עמ' 26, סולמה עומד, מניח ידו על כתף הנאשם, ואומר לו: "תקשיב טוב, שאלה אחרונה. הרבצת לו או לא הרבצת לו?". הנאשם עונה: "לא הרבצתי לו. אבל עם כל זה אני מצטער על מה שקרה לו בלי שום קשר". הנאשם מכחיש כי המתלונן קיבל מכות, טוען כי לא נגע בו וחוזר על כך פעם נוספת.

107. בסיום העימות, בחלק המקביל לסוף עמ' 27, אומר סולמה שוב לנאשם כי מקודם הודה שהכה את המתלונן. הנאשם משיב: "יש מצלמות על רבי עקיבא", וכשנדרש שוב להודאתו הקודמת מציין: "אני לא נגעת בו". סולמה משיב: "אתה מקודם בחקירה הזאת אמרת שהרבצת לו ואתה לא זוכר מתי" והנאשם מגיב: "אמרת שזה, שזה יגמר, אז מה, מה אני אגיד? אני לא מסוגל, אני לא מסוגל. אתה שואל אותי מתי הרבצתי לו, לא הרבצתי לו. אני לא יודע להגיד לך. אני לא מסוגל להגיד שהרבצתי. אני לא מסוגל". לבסוף, לאחר שהמתלונן עונה בחיוב לשאלה האם הוכה על ידי הנאשם, וסולמה מטיח בו: "הוא אומר לך בפנים שהרבצת לו", אומר הנאשם: "אני אומר לך בפנים שלו, שלא הרבצתי לו".

108. כאמור, תשובת הנאשם לכתב האישום ציינה כי במהלך המשפט יעלו טענות בנוגע להגנה מן הצדק ולהלכת **יששכרוב** (ע"פ 5121-98 **יששכרוב נ' התובע הצבאי** (4.5.2006)), אך סיכומיה לא עסקו בכך, ודאי לא מפורשות, אלא התמקדו בטענה כי משקל הודאות הנאשם הוא אפסי.

109. פטור מבלי כלום לא ניתן ואדרש, קצרות, לבסיס הנורמטיבי הנוגע לאפשרות פסילת הודאות חוץ של נאשם בפלילים.

המסלול הראשון המאפשר פסילה כאמור הוא סטטוטורי, מכוח הוראות סעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח משולב], תשל"א - 1971 ולהלן: פקודת הראיות, הקובעות, כי הודאת חוץ של נאשם תהא קבילה רק אם בית המשפט שוכנע כי היא נמסרה באופן חופשי ומרצון.

המסלול השני, יציר הפסיקה, מקורו בהלכת **יששכרוב**, במסגרתה נקבעה דוקטרינת הפסלות הפסיקתית ולפיה, לבית המשפט סמכות לפסול ראייה אם הושגה שלא כדין וקבלתה תגרום לפגיעה מהותית בזכות הנאשם להליך הוגן.

בע"פ 7388/20 **בן אוליאל נ' מדינת ישראל** (1.9.2022) ציין בית המשפט העליון, בהתאם לספרות המשפטית, כי מדובר בשתי דוקטרינות המשלימות זו את זו, ונועדו להבטיח היבטים שונים של זכויות החשוד: "סעיף 12 נועד להגן על אוטונומיית הרצון של נחקרים, ודוקטרינת הפסילה הפסיקתית נועדה לשמור על שלטון החוק" (שם, פסקה 37 לפסק דינו של השופט אלרון).

עוד יוער, כי בתיקון מס' 19 לפקודת הראיות מיום 5.7.2022 הוסף סעיף 56א אשר כותרתו "סמכות לפסילת ראייה שהושגה שלא כדין", ומאפשר לבית המשפט בהליך פלילי לא לקבל ראייה שהושגה שלא כדין, לרבות הודעת נאשם: "אם שוכנע שקבלתה במשפט תפגע באופן מהותי בזכות להליך הוגן, בשים לב לאופייה ולחומרתה של ההפרה, למידת ההשפעה של ההפרה על הראייה שהושגה ולעניין הציבורי שבקבלת הראייה או באי-קבלתה". הפרה הוגדרה כ-"השגת ראייה שלא כדין".

110. הודאה קשה על האדם. מדובר במנגנון פסיכולוגי מורכב, שהרי הוצאת הדברים כלפי חוץ, תוך ידיעה כי לא ניתן להשיב הגלגל לאחור, כרוכה בהכרח בהבנה כי הדבר יקשה על מצבו המשפטי של המודה. הרציונל בבסיס האמירה התלמודית לפיה אין אדם משים עצמו רשע (תלמוד **סנהדרין**, דף ט' עמוד ב (שריר עדיין, אך הודאה אינה נחשבת עוד למלכת הראיות, ובשל החשש המשמעותי להודאות שווא, יש לגשת לבחינתה בזירות ובדקדקנות (ע"פ 4179/09 **מדינת ישראל נ' וולקוב**, פסקה (18.10.2010)).

111. נפסק: "משקלה של הודאה נבחן באמצעות שני מבחנים: מבחן פנימי, בגדרו נבחן משקל ההודאה עצמה לנוכח סימני האמת העולים ממנה, ובהם הגיונה, מידת הפירוט שבה, רציפותה, עקביותה וכיוצא בהם סימנים של שכל ישר המביאים אדם בר דעת להתייחס לדברי זולתו באימון... ומבחן חיצוני, ראייה חיצונית המצביעה על אמיתות ההודאה - שנועדה להפיג את החשש שהנאשם הודה במעשים שלא ביצע. בין שני המבחנים קיימת "מקבילת כוחות", כך שכלל שההודאה זוכה למשקל גדול יותר, כך יידרש "דבר מה" בעל משקל קטן יותר, ולהיפך (ע"פ 3880/17 **זיאדאט נ' מדינת ישראל**, פסקה 16).

112. בפסיקה הוצעו מספר מבחני עזר ליישומם של המבחנים להערכת משקלה של הודאת חוץ, ונעשה שימוש בבדיקה משולשת הבוחנת: "מי אמר", "מה אמר" ו-"דבר מה". ההיבט הראשון מתמקד בזכותו של הנאשם שהודה ובוחן האם הוא נמנה עם אחת מקבוצות האנשים שנשקפת בעניינם סכנה מוגברת למסירת הודאת שווא, ההיבט השני בוחן את תוכן ההודאה, לרבות עיתוי מסירתה וההקשר שבו היא ניתנה. ההיבט השלישי עניינו הצורך בראייה חיצונית מאמתת. ככלל, ניתן להגיד ששני מבחני העזר הראשונים ("מי אמר" ו-"מה אמר") הם חלק מהמבחן הפנימי של הערכת ההודאה, ואילו מבחן העזר השלישי ("דבר מה") חופף למבחן החיצוני (ע"פ 4275/16 **פלוגי נ' מדינת**

ישראל, פסקה 58 (6.9.2017).

113. ומהכללים, לעניינו אנו.

114. לא מצאתי, בנסיבות שיפורטו להלן, על משקלן המצטבר, כי אלה מצדיקים איון משקלן של הודאות הנאשם, וקל וחומר שאינם מצדיקים פסילתן, שלא נתבקשה, או אף קביעה, שלא נתבקשה אף היא, בהתאם להוראות סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב - 1982, ולהלן: חוק סדר הדין הפלילי. בהליך נפלו פגמים, אך לנאשם לא נגרמה פגיעה מהותית בזכותו להליך הוגן, וכתב האישום וניהול ההליך אינם עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית. ההגנה התמקדה בהעלאת טענות כנגד משקלן של הודאות הנאשם, ואכן מצאתי כי אותם פגמים מפחיתים, ולא במעט, ממשקל זה, ומשליכים על אפשרות קבלת טענותיו בנוגע למניע בבסיס הודאותיו. עם זאת, יש להפריד בין דברי הנאשם בתחקור, שלהם יש לייחס משקל בעל משמעות, אם כי רחוק מלהיות שלם, ובין דבריו בעימות, שמשקלם נמוך.

115. המבחן החיצוני למשקל הודאות הנאשם בא לידי ביטוי מלא בגרסת המתלונן, על כל החיזוקים לה, עליהם עמדנו לעיל. אלא שבחינת משקלה הפנימי של ההודאה מצביע על קושי ממשי, גם בשל "המזיגה" שבין נתוני הנאשם, צעיר, ללא רקע פלילי, שזה לו מעצרו הראשון, לבין מאפייני הודאתו.

116. נפנה ונבחן הודאות הנאשם, על רקע טענות הצדדים בנוגע לנסיבות אמירתן.

117. מחוץ לחדר העימות, לא הונצחה אמירת הנאשם, שלטענת סולמה נעשתה תוך פרץ רגשות, ובכי, על רקע חוויותיו בצבא ומות פקודיו ז"ל. בעימות, אישר הנאשם כי אכן הודה קודם לכן, בפני סולמה, אך הודאות אלו, המונצחות בתיעוד חזותי, ומאפשרות התרשמות מהן באופן בלתי אמצעי, נאמרו בתגובה לשאלות שהוטחו בו, לא מיוזמתו שלו, ולא כללו פרטים נוספים, לאחריו, הכחיש, מספר פעמים, את המיוחס לו, וגרסתו המכחישה כללה פרטים ותוכן ממשי.

118. בכל הנוגע לנסיבות אמירות הנאשם במסגרת התחקור נפלה מחלוקת ממשית בין תיאורו שלו את ההתרחשויות, לבין גרסת סולמה.

119. לדבריו של הנאשם, השוטר סולמה: "בעצם נכנס... הוא נכנס לקראת סוף החקירה או משהו כזה, הוציא אותי החוצה, אני לא יודע להגיד מתי, איך, כמה? הוציא אותי למסדרון עמדנו שם בסוף המסדרון שבהתחלה הוא התחיל להגיד לי 'אתה לא עשית את זה, תביא לי שמות אני משחרר אותך', אז אמרתי לו 'אבל אין לי שמות, מה אני אגיד?', כאילו, אז הוא אומר לי 'אתה יודע מי היה שם', אמרתי לו 'אני באמת לא יודע', כאילו לא ואז 'אני לא מאמין לך, אתה שקרן, אני מכיר את הסוג אנשים... יש מצלמות שם'... הוא באמת הוא רצה לשמוע ממני שאני תקפתי בכל מחיר והוא אמר את זה, כאילו 'אתה תגיד שתקפת, אתה תודה, אני מסיים את הדבר הזה' וכל מה שעבר לי בראש באותו רגע זה אני לא רוצה להיות פה, אני זה היה סוג של לא יודע אם לקרוא לזה פחד, אבל זה היה סוג של משהו לא נעים וכנראה שמה שעבר לי בראש זה שכאילו אני מוכן להגיד כל דבר רק שזה יסתיים הדבר הזה ואז שהוא אמר לי שיש מצלמות אני, כב' בית המשפט, אני באותו רגע בשבילי זה היה כאילו שפכו עלי מים, כאילו פתאום קיבלתי

אוויר, אני לא יודע, זה היה בשבילי עולם ומלואו, ברגע שהוא אמר 'יש מצלמות', אני כל מה שעבר לי בראש, הלוואי יביאו לפה את המצלמות, כאילו פה זה נגמר, אני ידעתי שברגע שיש מצלמות שצילמו את כל התהליך ידעו שאני לא קשור למי שהיה שם, ידעו שאני לא הרבצתי, גם אם הייתה תקיפה, גם אני לא יודע להגיד מה אנשים אחרים עשו, אני יודע מה אני עשיתי ואני יודע שברגע שיהיה מצלמות והלוואי שיש מצלמות, הלוואי, אני מתחנן, אם יש תפילה זה הלוואי שפתאום מישהו מפה יגיד 'הנה יש מצלמות' ויסיים את כל התהליך הזה, זה יהיה סוף טוב, זה יהיה בשבילי גאולה"

לשאלת באת-כוחו כיצד הרגיש, השיב: "זה היה הדבר הכי מאיים שהייתי בו, זה היה הכי משפיל שיש, אני לא מאשים אף אחד, כן, אבל אני מספר מה אני הרגשתי שבן אדם מתקרב אליך פנים מול פנים ככה ומטיח בך דברים וצועק עליך וזה סוג של השפלה גם, זה מילים שהן לא נעימות לשמוע, 'אנחנו מכירים, אני מכיר מאיפה אתה בא, אני מכיר אתכם', סוג של הדברים האלה זה מה שרציתי באותו רגע זה שהאדמה תפתח את הפה ואני איעלם באמת, כאילו זה היה זה היה הכי רע, בכלל כל התהליך זה של ה-6 שנים האחרונות אני מרגיש בשפל שלי כי אני הכי לא במקום הזה של לעמוד מול בית משפט, בטח ובטח לא כנאשם, בטח ובטח לא להיחקר כל הדברים האלה ובסדר גם את זה צריך לעבור כנראה" (עמ' 168-169).

120. בחקירתו הנגדית שב על גרסתו לפיה, עת אמר לו השוטר סולמה כי קיימות מצלמות, חש כאילו מבחינתי זה היה "לקבל מיכל חמצן מלא לתוך הריאות" (עמ' 181, ש' 4-5) וציין כי השוטר "הבטיח לי שהוא יסבך לי את החיים. זה אני יודע בוודאות" (עמ' 183, ש' 13).

121. השוטר סולמה מסר גרסה שונה, שונה מאוד: "לפני העימות אני עוד פעם דיברתי איתו, הוא המשיך בהתחלה להכחיש ואז הוא הזכיר שהוא היה בצבא, דרך אגב המומנט הצבאי הרגשתי שהוא כל הזמן חושב שהוא נמצא באיזשהו קרב, זה עלה כל הזמן הדברים האלה, ואז הוא הדגיש שהוא היה בצבא מפקד ומתו לו חיילים ולפתע הוא התחיל לבכות. ואז הוא אמר לי 'אני מצטער אני הרבצתי לו, לא יודע מה עבר עליי', פחות או יותר הוא הודה, למעשה הוא הודה בתקיפה לא ציין מה התקיפה אבל הוא אמר 'הרבצתי לו אני מצטער לא יודע מה עבר עליי'. ואז הכנסנו אותו לעימות. בתחילת העימות הוא גם למעשה חזר על זה אמר 'אני הרבצתי לו' ואז למעשה פתאום, בהתחלה הוא אמר לא, אמר 'הרבצתי לו. ואז הוא לכאורה התעשת וחזר בו ואמר 'לא הרבצתי לו'. זה פחות או יותר מה שהיה גם בעימות" (עמ' 101).

122. ועוד: "הוא המשיך להגיד שהוא לא עשה ולא זה, זאת אומרת לא הייתה פה שום התפתחות משהו מעבר, ואז באיזשהו שלב הוא התחיל לספר על הקטע הצבאי שלו, שמתו לו חיילים במלחמה, ופה בעצם היה פה שינוי במצב הדברים" (עמ' 106, ש' 21-24).

123. ובהמשך הוסיף: "בתחקור כפי שכתבתי הוא נשאל שאלות שונות. לא היה משהו חדש, אבל בשלב מסוים הוא סיפר שהוא היה מפקד בצבא והוא התחיל לבכות. וכנראה הרגש הזה זה גרם לו כנראה לדברי חרטה, או להחלטה לשתף פעולה, כי הוא אמר לי, הודה. הודה בפניי, וראינו שזה גם קרה בעימות, אולם בהמשך הוא חזר בו. אני חשבתי שזה רלוונטי כל הנקודה הזאתי וצינתי אותה במזכר שלי" (עמ' 114, ש' 12-17). ועוד ציין: "המטרה, אני לא ידעתי שבתחקור הזה הוא יודה בפניי. לא ידעתי את זה, בסך הכל בזמן שהחוקר מכין את עמדת החקירה, מביא את המתלונן, מוכן לחקירה ומוכן לאותו עימות. זה לוקח כמספר דקות, בזמן הזה אני הייתי עם... החשוד" (עמ' 115, ש' 5-10).

124. העד הכחיש כי אמר לנאשם כי יסבך את חייו וכי אמר לו, בנוסף: 'אתה לא מכיר אותי. מי שנופל לי בין הידיים' (עמ' 116, ש' 4-7). הוא אף לא הכיר בטענת ההגנה כי הנאשם חש מאוים, והבין ממנו כי אם יודה - ישוחרר (עמ' 115, ש' 21-24; עמ' 156, ש' 6-8). לטענתו, הנאשם "עשה זיג-זג זה בסדר זה זכותו. והוא לא אמין וזאת הגרסה שלו" וכן: "אני לא יכול לכפות עליו להודות, אבל אני פעלתי לפי הכללים המקובלים במשטרת ישראל" (עמ' 155, ש' 14-15).
125. לטענתו, אכן סבר כי הנאשם משקר, אמר לו זאת, והדברים אף מצוינים ב-11/ת, ועדיין נהג בו בהגינות תוך הפרדה בין מיהותו כאדם לבין כיעורו של המעשה שיוחס לו (עמ' 126, ש' 2-3; 19-21). סולמה העיד: "הוא בן-אדם טוב, לא ראיתי בו פושע או משהו כזה, ממש לא" (עמ' 126, ש' 21-22). עוד לדבריו, אם שם ידיו על נחקר, עשה זאת "בתנועה חברית, בכתף, אך לא יותר" (עמ' 125, ש' 31-32). גם כשעומת עם העולה מסרטון העימות הראשון, בו הניח ידו על כתף הנאשם "בצורה לא חברית", כך לשיטת ההגנה, והרים את קולו, השיב, כי חקירת משטרה, ובכללה עימות: "זה לא משהו שירותי מדי, בוודאי שאני ארים את הקול... יכול להעלות את הטונים" (סוף עמ' 126).
126. כשנדרש לאמירות הנאשם שהוקלטו בעימות, ולפיהן הודה כי "היה עלי לחץ" ו-"אמרת שזה יגמר", עמד סולמה על דעתו: "את מנסה פה להוביל אותי להגיד שהוא מודה בליט ברירה, שהפעלנו עליו לחץ. אבל זה לא הסיטואציה. ואנחנו רואים את זה גם בעימות, ואנחנו רואים את זה גם במזכר שלי שאמרתי, שהמומנט שכנראה השפיע עליו שהוא התחיל לבכות שנהרגו לו חיילים בצבא, וגם בעימות הוא חוזר על ההודעה, באיזשהו שלב הוא כנראה רוצה לגמד אותה. ואז הוא אומר כן אני מודה, אם אתה אומר אני מודה... לא כל האנשים אמיצים ויכולים לבוא ולהגיד כן טעיתי, עשיתי טעות". לדבריו, אמירות אלו של הנאשם הן "חצי אמרה באוויר", ולגבי הלחץ: "הלחץ זה שאח שלו, שהוא סיפר שחיילים שלו אולי מתו זה הלחץ. כשהוא התחיל לבכות שחיילים שלו מתו במלחמה, והוא התחיל לבכות לי. זה פעם ראשונה ויחידה שהוא בכה" (תחילת עמ' 157).
127. אני מאמינה לחלוטין לדברי סולמה בנוגע להודאת הנאשם על רקע היזכרו בחוויותיו בצבא ובאובדן פקודיו, בכיו והתרגשותו.
128. בהקשר ההודאה שבתחקור, ניכר היה כי העד מדבר מזיכרונות, ומתאר את שאכן התרחש. סולמה ידע לתאר פרט זה מעברו של הנאשם, על אף שהנאשם, עת התייחס לשירותו הצבאי בת/9 (שם, ש' 54, 82 ו-91) לא ציין כי שימש כמפקד במסגרתו. סולמה אכן העלה תוכן התחקור על הכתב לאחר העימות וייתכן שאף לאחר הודעתו השנייה של הנאשם, אך עיון בתוכן נ/1 וב-10/ת מלמד כי גם מהם לא יכול היה לשאוב מידע זה. ניתן להסיק אפוא כי עובדת היותו הנאשם "מפקד" אכן נאמרה לו מפי האחרון במסגרת התחקור. בכך קיים חיזוק ממשי לתיאורו את נסיבות ההודאה.
129. אף כי לא מצאתי במסמכי התיק או בפרוטוקול עדותו של הנאשם התייחסות לכך שחיילים תחת פיקודו מצאו מותם, הוא לא שלל זאת, והלכה למעשה, כלל לא התמודד עם תיאור זה של סולמה. תיאור זה קונקרטי, מעוגן בעובדות, ומשלב רגש אמיתי, שאף מצא ביטוי חיצוני בבכי הנאשם. לא ניתן לקבל כי סולמה, בכזב ובמניפולטיביות, יצק תוכן להודאת הנאשם בנושא כה כאוב ומדמם בציבוריות הישראלית. לעובדה כי הנאשם חשף בפניו נתון כה רגיש בנוגע לאובדן שחוה במהלך שירותו הצבאי קיימת משמעות גם במישור יחסיהם ותחושות הנאשם במהלך התחקור.

130. ועוד: תובנתו כי הנאשם ראה את האירוע "כמומנט צבאי" תואמת מאוד לרושם שהותיר הנאשם בעדותו לפני בנוגע לתפיסתו את אירועי אותם ימים כשדה קרב אזרחי. ונדגיש, סולמה, עד תביעה, מסר גרסתו טרם העיד הנאשם עצמו, ומטבע הדברים לא יכול היה להיחשף לתוכנה, שטרם בא לעולם.

131. נביא פעם נוספת דבריו המלאים של הנאשם בהקשר זה: "בשנה הזאת הייתה שנה מאוד קשה, אני מדבר אישית עלי, האווירה הפחד היה לצאת מהבית ברמה כזאת שאתה רואה אנשים שיוצאים מהבית גם כי אני מתעסק לצערי בדברים האלה, אתה רואה אנשים שיוצאים מהבית ולא חוזרים, מכניס אותך למן אווירה כזאת של אני אפילו לא יודע איך להגדיר את המצב הזה כאוס מוחלט, בלבול, אתה לא יודע מי נגד מי, זהו, ככה אתה יוצא לרחוב, ככה אתה חוזר הביתה".

132. מעבר לדברים אלה, המדברים בעד עצמם, במשך כל עדותו, וגם במהלך חקירותיו, הרבה הנאשם להדגיש את מחויבותו לערבות ההדדית ולהבטחת חיי סובביו, והתבטא, רבות, בז'רגון צבאי, לרבות 'הגדלת ראש', ובעיקר: 'חתירה למגע'.

133. תיאורו של סולמה מתיישב היטב עם התרשמותי שלי מהאופן בו תפס הנאשם את האירוע ואת התנהלותו במהלכו. הלכה למעשה, לא למיותר להעיר שוב, מעולם לא הוטח בסולמה כי הנאשם לא בכה בעת הודאתו או לא עיגנה על רקע מות חייליו ז"ל, על כל המשתמע מכך.

134. ההגנה השמיעה טענות רבות, לא פשוטות, כנגד סולמה והתנהלותו, שנבעו לשיטתה מיחס מוטע כלפי הנאשם והתייחסות אליו כ-"שקרן" והובילו לאי-מיצוי החקירה. על אף קשיים ופגמים שנפלו בהליך, אני סבורה כי הצגת דברים זו מוקצנת. התרשמתי כי סולמה העיד ביושר, לקח אחריות על כשלו, וכי ניתן לסמוך על עדותו בכללותה בנוגע להליך וליחסו לנאשם; איני מקבלת אף את תיאור הנאשם, על עוצמות התבטאויותיו וסגנון במהלך התחקור. על אף שסולמה חזר והדגיש בעדותו כי נהג הנאשם בהגינות ובהתאם לכללים המקובלים, אישר כי הרים קולו על הנאשם ולא הסתיר כי סבר שהנאשם משקר ואמר לו זאת בפניו; הוא ציינו מפורשות ב-ת/11, עוד במועד החקירה.

135. צפייה בסרטון העימות מעלה כי סולמה אכן הרים קולו, מספר פעמים, על הנאשם (ואף במתלונן נהג לעיתים בקוצר רוח). עדיין, העולה מסרטון העימות, לרבות הנחת היד על כתף הנאשם לפרק זמן קצר אינו עולים כדי התנהגות אלימה וחריגה הראויה לגינוי. הנאשם, שאינו כבול במהלך העימות (בהתאם לזיכרוננו של סולמה; תחילת עמ' 105), מכנה את סולמה, שוב ושוב, בשמו הפרטי, ואף פונה ישירות למתלונן, לא אחת, מבלי שנתבקש לעשות זאת, וגם בנתון זה יש על מנת ללמד על יחסו לעורכי העימות, סולמה ביניהם.

136. ועדיין, וכאמור לעיל, לא ניתן לייחס לאמרות הנאשם ב-ת/11 משקל מלא.

137. ת/11 מלמד כי לנאשם נערך תחקור לא מתועד, בנסיבות שאינן רשמיות, הידוע, ולא לחיוב, כ-"תשאול נעלם". וכך התייחס אליו בית המשפט המחוזי בהכרעת דינו בעניין שוואהנה (תפ"ח (מרכז) 10101-11-09 **מדינת ישראל נ' שוואהנה**, פסקה 530 (29.11.2015)): "מאחר שמדובר בחקירות הנעלמות מעינינו, אין אנו יכולים לדעת מה היה אורכן, והאם הופעלו בהן לחצים, איומים, או אמצעי פיתוי והשאה אסורים. החשש הוא שאם נקטו החוקרים

אמצעי חקירה פסולים על פניהם, נעשה הדבר בחלק הסמוי מן העין, ולא בחלק הגלוי של החקירה. חשיפתו של התשאול הנעלם מערערת את ההנחה בדבר תקינותה של החקירה כולה. מובנת לי לחלוטין חשיבותה של המשימה לחקור היטב אירוע רצח כה חמור, ואולם כידוע המטרה איננה מקדשת את כל האמצעים. יתר על כן, חשיפתו של תשאול נעלם עלולה להביא לכך שבית המשפט לא יוכל לשלול, ולו מפני הספק, את טענת הנחקר בדבר אמצעים בלתי חוקיים שננקטו נגדו באותו פרק זמן של חקירה, כפי שנעשה במקרה זה, ולכך יש משמעות רבה".

אמרה זו צוטטה, על דרך ההסכמה, בע"פ 2947/19 **מדינת ישראל נ' לטוין**, פסק דינו של השופט גרוסקופף (3.12.2020). ראו גם תפ"ח 15711-01-17 **מדינת ישראל נ' גרושי** (29.1.2018), במסגרתה קרא בית המשפט המחוזי לבדיקה מערכתית של תופעה רווחת זו, על השלכותיה.

138. הנאשם דובר עברית כשפת אם, ונוכח העבירה שיוחסה לו ובהעדר עילות אחרות הנוגעות למצבו הנפשי והקוגניטיבי, לא חלה חובה להקליט חקירותיו מכוח חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), תשס"ב-2002. התחקור מושא ת/11 מעוגן בפרק זמן קצר מאוד, שבין חקירת הנאשם הראשונה לבין כניסתו לחדר העימות, ומשכו דקות ספורות ממש, כפי שעולה מתמלול העימות.

139. בהודעתו הראשונה, ת/9, הוזהר הנאשם בדבר זכות השתיקה, והוא הוזהר בעניינה אף בפתח העימות. סולמה טען כי אכן הזהיר את הנאשם בתחילת התחקור (עמ' 109, ש' 7-10) והכיר בכך שטעה כשלא ציין זאת (עמ' 113, ש' 32-33). אני מאמינה לו כי כך סבר שפעל, אלא שלא ניתן להסתמך לאחר שנים על זכרונו של סולמה בהקשר זה.

140. לנאשם הוצע בתחילת חקירתו הראשונה להיוועץ עם עו"ד והוא סרב, שכן לשיטתו: "אני לא צריך להיוועץ בעו"ד. אני מבין את החשוד ואת הזכויות, סך הכל אני לא עבריין". גם בפתח חקירתו הנוספת, ת/10, באותו היום ולאחר העימות, מסר כי אינו צריך להיוועץ בעו"ד. אפשרות ההיוועצות הוזכרה, בחטף ובאופן חלקי, בתחילת העימות, מבלי שנתנה לנאשם הזדמנות ממשית להשיב לעניין זה.

141. מדובר בתשאול לא מוסדר ובלתי רשמי, "על הדרך", שלטענת הנאשם התקיים במסדרון. תיעודו לא בוצע במקביל לשיח שהוחלף, עניין שאף הוא עשוי לגרום לאי-הבנת רשמיות המעמד. ונזכיר: מדובר באדם שנחקר בחשד לפלילים לראשונה, שעד כה לא נועץ בעורך דין, והסיבה שנתן לכך ("אני לא עבריין") אינה משכנעת ולמעשה מלמדת דווקא על צורך מוגבר בייעוץ, הכוונה והסבר בנוגע להליך החקירה ולמשמעויותיו לעתיד לבוא.

142. בהינתן כל זאת, היה על סולמה, כקצין משטרה בכיר ומנוסה, שיש להניח כי מודע לקושי האינהרנטי בתשאול באופן האמור, להימנע מליזום שיח עם הנאשם עובר לעימות, שכן קיים יסוד לחשש, כי בהינתן גילו ורקעו, ובהעדר הכוונה וייעוץ הוא עשוי לפרש לא נכונה השלכות אמרותיו. מצבור הנתונים, ובהם - גם עובדת אזהרת הנאשם זמן קצר קודם לכן, מלמדים כי אין מדובר בהפרה שחומרתה מצדיקה פסילת הראיה, וכאמור - אף ההגנה לא סברה כך, אך לדברים אלה משמעות ומשקל.

143. החסם הנוסף, המשמעותי יותר, למתן משקל מלא לדברי הנאשם ב-ת/11 נעוץ בכך שמדובר במסמך חלקי,

שאינו משקף את מלוא חלופי הדברים שנאמרו במסגרתו, וכאמור, לא תועד בזמן אמת, עניין המשליך על האפשרות לסמוך על דיוקו (יעקב קדמי **על הראיות** חלק ראשון 117 (2009)).

144. בניסיונה להצביע על החוסרים שב-11/ת, הרחיבה ההגנה מאוד, לטעמי, במספר דוגמות שאינן לצורך, כמו העדר יכולתו של סולמה לזכור, ממרחק של שש שנים, באיזה חדר בתחנה נערכה השיחה שקדמה לעימות, אלו פעולות ביצע בעצמו בתיק והסיבה המדויקת לכך שלא נערכה לנאשם בדיקת פוליגרף; נתונים אלה, שרובם שוליים, קל וחומר למי שאמון על חקירות רבות, אינם מצביעים על "זכרון כה סלקטיבי" כהגדרתה, אלא על השלכות הזמן שחלף.

145. עם זאת, 11/ת הוא אכן חלקי וחסר, וגם שיחה שמשכה דקות קצרות, אינה יכולה לבוא לידי ביטוי מדויק בשורות ספורות. כך, למשל, לא צוינה בו האזהרה הנוספת, שסולמה עמד עליה, לא פורטו אותן "שאלות שונות" שנשאל הנאשם עובר להודאתו ולא מהו "השלב המסוים" שלאחריו בכה הנאשם והודה. עוד יוער כי בעימות שואל סולמה את הנאשם מדוע מחק הודעות, כאשר אין אינדיקציה בחומר הראיות הקיים לכך שנושא זה עלה עד שלב זה, כך שהסברה שהוזכר בתחקור היא אכן אפשרית וממשית.

146. סולמה, כאמור, ציין כי נהג בנאשם בהגינות, הכחיש כי איים עליו, או אמר את הדברים הקשים שייחס לו הנאשם, לרבות הבטחת שחרור בתמורה להודאה. איני סבורה כי שיקר, כי נהג בנאשם בבטוח רבה ובאלימות מילולית, וכי הבטיח לו מפורשות כי ישוחרר אם יודה במיוחס לו. אלא ששאלה נפרדת היא, בהינתן פערי הכוחות ודמותו הסמכותית של סולמה, שאכן, כעולה מהעימות לא גילה כלפי הנאשם יחס מכיל מאוד או "שירותי", כהגדרתו שלו, כיצד קלט הנאשם את מעמד התחקור ומהלכו.

147. בהיעדר תיעוד המדויק בנוגע לטיב השיח, חילופי הדברים וסגנונם, כאשר חלק מטענותיו של הנאשם בנוגע לתחקור בא לידי ביטוי עוד במהלך העימות, יש מקום ליתן משקל אף לדבריו בנוגע לאופן בו התנהל תחקור זה (ת"פ (שלום ת"א) 54174-04-18 **מדינת ישראל נ' קבסה**, פסקה 9 (1.6.2020)).

148. על רקע זה יש לבחון גרסת הנאשם בנוגע לסיבת ההודאה ב-11/ת. שתי טענות מרכזיות לנאשם בהקשר זה. האחת, כי הודה לאחר שהבין כי קיים תיעוד מצלמות אבטחה, שיוכיח חפותו. השנייה, הבנתו כי אם יודה, ישוחרר.

149. הנאשם ציין: "אני ידעתי שברגע שיש מצלמות שצילמו את כל התהליך ידעו שאני לא קשור למי שהיה שם, ידעו שאני לא הרבצתי".

150. האם נושא המצלמות הוזכר בתחקור? סולמה שלל זאת (עמ' 116). בת-11/ת מציין סולמה כי אמר לנאשם כי "הנושא יבדק עד תום", ובעימות, לאחר שהמתלונן מזכיר את תחנת הדלק, נשמע סולמה אומר, חטופות, "תכף אני אביא את הסרטון בתחנת...". (עמ' 14, ש' 13). הנאשם, עוד בת-9/ש, ש' 100, ציין: "הלוואי ויש שם מצלמות" והזכיר קיומן גם בעימות (עמ' 27, ש' 20), אם כי במנותק מאמירת סולמה שלעיל.

151. מכל הטעמים שצוינו לעיל, לא ניתן להסתמך על דברי סולמה בנוגע לפרט זה, להבדיל מבכי הנאשם והתייחסותו לאובדן חייליו, נתון משמעותי ומהותי, שנחקק בזיכרון, והעומד ברקע ההודאה. משכך, יש להניח לטובת הנאשם כי אכן הבין במהלך התחקור כי בכוונת המשטרה לאסוף תיעוד מצלמות אבטחה.

152. אלא שאיני יכולה לקבל את הקשר שניסה הנאשם לטוות בין אפשרות קיום תיעוד המצלמות לבין הודאתו. טענתו, כי הפליל עצמו כיוון שהבין כי קיימת אפשרות לקיומה של ראיה מזכה בדמות תיעוד מצלמות האבטחה, הותירה רושם מיתמם, אינה סבירה ואיני מאמינה לה. אני ערה לתחושות חוסר האונים ולקושי לחשוב רציונלית ולפעול בצורה בהירה ומסודרת בשעת מעצר, אך תיאורי הנאשם לפיהם משמעות הדברים מבחינתו הייתה כמים חיים וכאוויר לנשימה "גאולה", כדבריו, נדמו כמוגזמים, ולא שכנעו בכנותם. יוער, כי ההגנה בסיכומיה ציינה כי הנאשם הבין כי המצלמות "הושגו", אך מדבריו, שנוסחו בלשון עתיד, ניתן להסיק רק כי הבין כי קיימת אפשרות להשגתן: "אני יודע מה אני עשיתי ואני יודע שברגע שיהיה מצלמות והלוואי שיש מצלמות, הלוואי, אני מתחנן, אם יש תפילה זה הלוואי שפתאום מישהו מפה יגיד 'הנה יש מצלמות' ויסיים את כל התהליך הזה, זה יהיה סוף טוב, זה יהיה בשבילי גאולה" (עמ' 169, ש' 7-10; עמ' 181, 3-4).

153. בסוף העימות נשאל הנאשם: "אתה אמרת מקודם שהרבצת לו, בחקירה הזאת" והוא משיב: "יש מצלמות על רבי עקיבא" (האירוע, יש לציין, התרחש ברחוב ז'בוטינסקי 16). שקלתי האם אמירה זו, בהקשרה, מחזקת טענות הנאשם בנוגע לקשר בין הודייתו לקיומן של מצלמות האבטחה. אלא שמדובר בהתבטאות חלקית מאוד, שעל אף השאלה שקדמה לה, לא ניתן להסיק ממנה יחסי גומלין הדוקים בין תיעוד המצלמות להודאתו. אף לא הבחנתי בדבריו אלה בתחושת "הרווח וההצלחה" הקיצונית אותה תיאר בעדותו. אציין שוב, כי גרסתו זו אינה עומדת כלל בהלימה לגרסת סולמה בנוגע לשיוך ההודאה לרקעו הצבאי של הנאשם, עמה לא התמודד הנאשם כלל בעדותו (אף כי יש להעיר כי לא נשאל על כך בחקירתו הנגדית) ואף לא ההגנה בסיכומיה.

154. יוער, ולו להשלמת התמונה בנוגע ליחסו של המתלונן לתיעוד המצלמות, כי בעימות הנוסף שנערך, שהחל בשעה 14:42, הוא עומד על כך שהותקף על ידי הנאשם, אף כי נאמר לו שנערכה בדיקת מצלמות (ת/5, ש' 18-20); זאת, על אף שיציאתו לסיור עם השוטרים וולף וסולמה נעשתה לאחר עימות זה, בשעה 14:50.

155. לטענתו השנייה של הנאשם, לפיה סבר כי הודאתו תקדם שחרורו, יש ליתן משקל של ממש. אני מאמינה לנאשם, בהקשר זה, כי חש תחושת השפלה ואי-נעימות במהלך התחקור, ויש יסוד לטענתו כי הודאתו קשורה לרצונו, המובן והאנושי, לקדם את סיום הליכי החקירה וכפועל יוצא - את תקופת המעצר.

156. נקבע: "ברור שכל נאשם אשר נחקר כחשוד בביצוע עבירה נמצא על-ידי עצם החקירה במצב של לחץ ומתח נפשי, במיוחד כשהוא נתון במעצר, והחלטתו להודות בעבירה המיוחסת לו היא לא פעם תוצאה של שיקולים שונים וביניהם ציפיה שההודאה תביא לו טובות הנאה שונות, כגון - הקלה בעונש בבוא העת, שחרור ממעצר, קיצור ההליכים ומניעת עינוי-דין ועוד..." (ע"פ 636/77 לוי נ' מדינת ישראל פ"ד לב(3) 768).

157. הבטחת שחרור ממעצר בתמורה להודאה בחשדות נכללת בגדר קבוצת הפיצוי וההשאה, שבין אבות הפסול בגינם ניתן לקבוע, בהתאם להוראות סעיף 12 לפקודת הראיות, כי הודאת הנאשם אינה קבילה. בעניין לוי שלעיל

הובהר, כי: "אין ספק כי על אנשי המשטרה להיזהר תכלית הזהירות כאשר הם מקיימים תחקור או תשאול של חשוד, שמא ישתמע מדבריהם שהם מבטיחים שחרור מן המעצר תמורת מסירת ההודעה". ועם זאת: "אין ללמוד מכך שכל אזכור של המעצר תוך כדי שיחה יפסול קבילותה של הודאה הנמסרת בעקבות זאת ובוודאי שאין להסיק על קיומם של לחצים ואיומים מתוך תחושותיו הסובייקטיביות של הנחקר בלבד, אם אין הם בגדר תולדה ישירה של מעשים פסולים של החוקרים או של דברי איום או השאה שנאמרו על-ידיהם".

158. איני מקבלת את מלוא תיאורו של הנאשם בנוגע לאופן בו נהג בו סולמה, שנצבע בצבעים עזים מדי, נוכח התרשמותי הבלתי-אמצעית משניהם במהלך עדותם, והשתלבותה בהתנהלותם זה כלפי זה כפי שבאה לידי ביטוי בעימות. אשר לעניין שחרורו, אף הנאשם עצמו תיאר כי "הבין" שסולמה "רצה לשמוע ממנו בכל מחיר" שיודה, ולבסוף כל שאמר לו: "אתה תגיד שתקפת, אתה תודה, אני מסיים את זה". הבטחת השחרור המפורשת, לטענתו, הייתה בהקשר מעורבותם של אחרים: "אתה לא עשית את זה תביא לי שמות אני משחרר אותך" (עמ' 168, ש' 19-20).

159. העדרו של תיעוד התחקור, כאשר הנאשם, עוד בזמן אמת, ציין, אמנם מבלי לפרט יתר על המידה, כי סולמה אמר לו "שזה יגמר", מעלה חשש כי נושא משך המעצר, שהוא תלוי חקירה וזו תלויה גם בגרסת הנאשם, עלה בתחקור וכי מבחינת הבנתו הסובייקטיבית של הנאשם את מצב הדברים, קשר בין עניין זה לבין הודאתו. ייתכן כי מקור הלחץ הוא חקירת בני משפחתו והקושי הטמון בהיותו במעצר, אך וודאי שלא ניתן לשלול כי לחץ זה, שאת משמעותו לא בירר סולמה במהלך העימות, הוא תולדה של דבריו לנאשם וניסיונותיו להובילו להודות.

160. גם לאחר מכן, במהלך העימות, הנאשם שב ומאשר, כי הכה את המתלונן, וזאת לאחר שהוזהר פעם נוספת. לכך משמעות הפועלת לחובתו. דבריו, כי אינו יודע מה "עבר לו בראש" (שם, עמ' 8, ש' 22) מתכתבים עם העדר אפשרות למתן הסבר להתנהלותו כלפי המתלונן, להבדיל מתשובה סתמית לפיה הוא "לא יודע", ומדובר באותו ניסוח ממש המופיע ב-11.

161. דלות התוכן בהחלט עשויה להתיישב עם קשייו של הנאשם לחלץ האמת מתוכו וייסורי השמעתה, ולגבי העימות, קשיים אלה משתלבים בהבנתו כי דבריו קודם לכן, בתחקור, יסבכו, וברצונו לסגת מהם. אעיר, כי הנאשם, מסב פניו, מרכין ראשו, בתנועת המצטיירת כתנועת ייאוש, לאחר שנשאל לראשונה בעימות, האם הכה את המתלונן, ואינו עונה, ומיד לאחר מכן, כשנדרש לתשובה, הוא שולל כי הרביץ למתלונן, בקול ענות חלושה, ומבלי להישיר מבט (נ/1, החלק המקביל לתחילת עמ' 8). מצד שני, מדובר בהודאות נטולות תוכן, שלא נאמרו מיוזמתו, והוא חזר מהן כמעט מידית.

162. נסכם: בשני צמתים הודה הנאשם, עובר לעימות, ובמסגרתו. אמרתיו בצמתים אלה קשורות קשר הדוק זו לזו, קשר ענייני, לא רק בשל סמיכות הזמנים והמקום, ומשליכות זו על זו.

עובר לעימות - תועדה הודאתו בכתב, אמנם באותו היום, אך לא מידית, ולא ניתן להתרשם מהנאשם ומסולמה באופן ישיר וחזותי. עם זאת, על אף שהודאה זו תמציתית ובלתי מפורטת, המניע לה על פי עדות סולמה, משכנע, בעל הגיון פנימי ומתיישב היטב עם התרשמותי שלי מהנאשם ומיחסו לאירוע ותיאורו זה נושא משקל לא מבוטל. בצד זאת, אינדיקציות ממשיות לכך שהנאשם הבין כי הודאתו תביא לקידום סיום החקירה, ומכאן לקיומה של אפשרות כי גם על רקע זה הודה.

בעימות, בתיעוד חזותי, ממנו ניתן להתרשם באופן בלתי-אמצעי, לאחר אזהרה, ובמסגרת חקירה רשמית, הנאשם מכחיש, ואז מודה, ושוב מכחיש, ללא כל פירוט, תוך שהוא מזכיר, בסוף דבריו, את הלחץ בו היה נתון, ואת דברי החוקר כי "זה יגמר".

163. ייתכנו מניעים שונים, שיחפפו זה לזה בו זמנית, ויביאו לכך שחשוד יודה במעשה המיוחס לו. טענת הנאשם כי תלה כל יהבו במצלמות האבטחה, ועל כן בחר להודות ולסבך עצמו - נדחית. תיאורו של סולמה בנוגע לבכיו של הנאשם, ביטוי גופני פיזי שבלתי אפשרי כמעט לזייו, על רקע זיכרונותיו מהצבא ומות פקודיו ז"ל, הוא סימן אמת משכנע לכנותה של הודאתו בתחקור והוא עומד בהלימה לחשד עליו נחקר: תקיפת אדם ערבי, על רקע מצב בטחוני מתוח. השתכנעתי כי זהו אכן הרקע על בסיסו הודה הנאשם, אך בצד זאת יש ליתן משקל של ממש לטענתו לפיה הבין כי אם יודה, יסתיים ההליך.

164. בעימות, חזר הנאשם מספר פעמים על הודאתו, ולאחר מכן - הכחיש מעורבותו בתקיפת המתלונן. ייתכן והכחשה זו מקורה בניסיון להתנער מהודאתו הקודמת בעימות ומדבריו בתחקור. אך בשילוב עם תוכן הדל, הריק כמעט, משקלן של הודאות אלו נמוך. נוכח סימני השאלה הקיימים בנוגע לתוכנו המדויק של התחקור, מה נאמר לנאשם ומה הבין במהלכו, על רקע חווית המעצר, הקשה לכל אדם, ודאי למי שטרם התנסה בה, וכאשר בזמן אמת ציין קיומו של לחץ ואת אמירת החוקר כי "זה יגמר", משקל דבריו בעימות פוחת עוד.

165. וודאי שלא די היה בהודאות, ככל שעמדו לבדן, להוביל להרשעת הנאשם. סימני השאלה קיימים, ומשקלם רב, אך לא ניתן לגרוע לחלוטין הודאות אלו, על משקלן השונה אמנם, אך מצטבר, ממצבת הראיות. גם אם הייתי מגיעה למסקנה אחרת, דברי המתלונן, כשלעצמם, משכנעים ומהימנים דיים לשם גיבוש המסקנה המפלילת, מעבר לכל ספק סביר.

מחדלי חקירה

166. אשר ליתר טענות ההגנה בנוגע למחדלי החקירה, לא מצאתי כי הן נושאות מטען מהותי, המטה את הכף לזיכוי הנאשם.

167. כפי שצינתי בעניין **ירושלמי** שלעיל: "אי-ביצועה של פעולת חקירה אינו, בהכרח, מחדל חקירתי, ומחדל חקירתי לא בהכרח יוביל למסקנה כי הגנת הנאשם נפגעה, שכן: "נפקותם של מחדלי חקירה תלויה במידת קיפוח הגנתו של נאשם לאור מכלול הראיות" (ע"פ 5386/05 **אלחורטי נ' מדינת ישראל** (18.5.2006); ראו גם ע"פ 7758/04 **אלקאדר נ' מדינת ישראל** (19.7.2007))."

168. שם הפניתי אף לעניין **ארנסט** הדין (תפ"ח (מחוזי-ים) 21521-03-12 **מדינת ישראל נ' ארנסט** (26.2.2014)) בו נפסק: "ככלל על בית המשפט להעדיף הרשעה על יסוד תשתית ראייתית רחבה על פני מינימום ראייתי נדרש, אשר על אף שהוא מאפשר הרשעה בפלילים הוא מותיר חללים ראייתיים בלתי רצויים ותחושת אי נוחות. לכן, מוטלת על המשטרה חובה לפעול לאיתורן של כל הראיות, שעשויות להיות רלבנטיות, הן למלאכת החקירה והן למלאכת הכרעת הדין.

169. ועדיין: "אכן, המשטרה אמורה לערוך חקירה מלאה ויסודית ככל שניתן. אולם המשטרה אינה אמורה, ואינה מסוגלת, לערוך חקירה מושלמת בכל מקרה. זוהי המציאות: גם המשטרה חייבת לפעול במסגרת משאבים מוגבלים ולפי סדרי עדיפויות. משום כך, אם הגיעה למסקנה כי יש בידה די ראיות כדי לתת תמונת אמת ולהוכיח לכאורה את האישום, ובעבירות חמורות נדרש שמסקנה זאת תהיה מקובלת גם על פרקליטות המדינה המגישה את האישום, היא אינה חייבת להמשיך בחקירה עד שתהיה מושלמת. אכן, המשטרה והפרקליטות צריכות להיות מודעות היטב לחובתן... ולהשתכנע בעצמן כי הגיעו לחקר האמת, עד שהן מסיימות את החקירה, והן ודאי מודעות לכך שאם הראיות שנאספו לא יספיקו להוכחת האישום מעבר לספק סביר, הנאשם יזוכה. מכל מקום, במשפט פלילי השאלה שבפני בית המשפט היא, לא אם אפשר וראוי היה לעשות עוד צעדי חקירה אלה או אחרים, אלא אם יש די ראיות המוכיחות את האישום מעבר לספק סביר" (ע"פ 5741/98 עלי נ' מדינת ישראל (10.6.1999)).

170. ולעניינו אנו.

171. נקודת המוצא בסיכומי ההגנה לפיה מדובר "בגרסה מול גרסה" אינה משקפת מצב הדברים לאשורו. יש לבחון משקל דבריהם של המעורבים, סבירותם והאינטרסים העומדים בבסיסם, על כולם עמדנו לעיל. בענייננו, הודה הנאשם, נתון בעל משקל, המאמת את גרסת המתלונן, וזאת כבר בתחילת החקירה.

172. בעדותו, התייחס סולמה למספר נתונים נוספים, שחיזקו לשיטתו, בזמן החקירה, את החשד כנגד הנאשם, אף כי לא הובאו לפני במסגרת שמיעת הראיות בהליך. בין היתר ציין תהיות בנוגע למעשי הנאשם בבוקר אותו יום (עמ' 108, ש' 15-16), סתירות מהותיות בין דבריו לדברי בני משפחתו (עמ' 141, ש' 31-32) וחשד למעורבות אחיו, מוטי, שלא שיתף פעולה עם המשטרה (עמ' 143). ובכל זאת, לדבריו, האירוע נחקר עד תומו, כפי שציין בת/11: "עשינו הבאנו את המתלונן לעימות, קראנו לכל בני המשפחה, לכל העדים האפשריים, כל דבר משמעותי שיכול היה להיות בתיק הזה ניסיון לעשות. וזה נקרא עד תומו" (עמ' 110, ש' 17-19); "גברתי הסנגורית זורקת פה איזושהי הערה שכאילו אני הייתי מוטה כל הזמן, אבל לא נכון. אני הוכחתי שהתאמצתי" (עמ' 151, ש' 32-33). כן העיד: "אמרתי לבדוק לכאן או לכאן. אני אעשה את כל פעולות החקירה האפשריות במצב הדברים שיש בפניי. בזמן ימי המעצר שיש שמתנהלים ברקע כל הזמן. ואני ניסיתי כמה שאפשר למצות את תיק החקירה הזה עד תומו כמו שאמרתי, כולל זימון עדים, כולל זימון עדים בעייתיים שלא רצו להגיע" (עמ' 152, ש' 20-25).

173. ההגנה העלתה מספר טענות קונקרטיות בנוגע למחדלי חקירה בתיק, אותם זקפה כאמור, להתנהלות מוטה שהובילה לפגיעה בהגנת הנאשם. טבעי כי חוקר משטרה המטפל בתלונה יגבש דעה בנוגע לגרסת חשוד, וככל שזו אינה מונעת ממנו לבצע ביושר את מלאכתו, לברר את הטעון בירור, ולקדם את חקר האמת, איני מוצאת בכך קושי. בענייננו, המשטרה בדקה את מכשיר הטלפון של הנאשם, חקרה את בני משפחתו של הנאשם ומעבר לכך, ערכה סיור במקום האירוע, עם המתלונן, על מנת לאתר מצלמות אבטחה, גם לאחר שהנאשם הודה, ולא ניתן לקבוע כי החקירה הסתיימה טרם מוצתה, בשל יחסו של סולמה אליו.

מצלמות האבטחה

174. ברור, כי לתפיסת מצלמות אבטחה משמעות רבה, שהרי הן אוצרות בחובן פוטנציאל להתרשמות ישירה

מהמעשה מושא האישום. בעניין **ארנסט** שלעיל ציין בית המשפט כי לא אחת נתקל: "במצבים שבהם, ללא הסבר מספיק, לא נעשה ניסיון לתפוס צילומים של מצלמות אבטחה אשר קיומן היה ידוע למשטרה ואשר יכלו לתעד באופן פוטנציאלי אירועים עבריינים, בגינם הוגשו כתבי אישום. מצלמות אבטחה בבתי עסק, בבתי מגורים ובמרחב הציבורי הפכו זה מכבר לחלק בלתי נפרד מנוף חיינו, בעידן המודרני. למצלמות אלה יש חשיבות רבה בחקירות של אירועים פליליים, הן לצורך שימוש על ידי הרשויות החוקרות, הן ככלי בידי הסנגוריה לצורך עריכת הגנתו של הנאשם ומעל הכל, כראייה אובייקטיבית שיש בה כדי לסייע לבית המשפט להגיע לחקר האמת. אובדן של תיעוד צילומי שנתפס בידי המשטרה או אי ניסיון להשיג תיעוד כזה, עשוי לטעמי, במקרים מתאימים, להיחשב כמחדל חקירתי חריף העשוי לכשעצמו, לעורר את הספק הסביר ממני זכאי הנאשם ליהנות". אלא שמצב הדברים בענייננו - שונה.

175. סולמה, יחד עם שוטר נוסף, אורי וולף, ערכו ביום 12.1.2016 סיור, יחד עם המתלונן, על ציר ז'בוטינסקי, כדי שיצביע "היכן היה האירוע האלים" (ת/7). השוטר וולף כתב במזכרו, ואף העיד, כי לא אותו מצלמות באזור הסיור. סולמה העיד כי התלווה לשוטר וולף "לראות אם פספסנו משהו" (עמ' 128, ש' 2) ולשמוע פעם נוספת את המתלונן (עמ' 128, ש' 18).

176. נטען, כי בניגוד לאמור ב-ת/7, קיימים במקום בתי עסק, אליהם ניתן היה לפנות על מנת לאתר מצלמות אבטחה. עת הוצגה לסולמה תמונתם של בתי עסק הממוקמים בצדו השני של רחוב ז'בוטינסקי 16 (נ/2, א-ג), בו התרחשה התקיפה, ציין כי ידוע לו, מניסיונו בחקירות רבות, כי טווח המצלמות בציר זה, הכולל שישה נתיבים, הוא "עד רמת המדרכה" בלבד ואינו מכסה מקום האירוע (עמ' 132). לשאלה מדוע לא ערכו דוח הובלה והצבעה עם הנאשם, אלא הסתפקו בעריכתו עם המתלונן בלבד, ציין כי הוצאת חשוד למרחב הציבורי דורשת הערכות מוגברת (עמ' 135, ש' 21-22). יוער עוד, כי לטענת המתלונן ב-ת/7 "הרכב שלו טרנזיט הסתיר את האירוע מכיוון ציר ז'בוטינסקי" וכי במהלך שמיעת העדויות לא טען הנאשם כי התעמת עם המתלונן בכתובת אחרת.

177. המשטרה פעלה כיאות עת ערכה את הסיור. ודאי שלא ניתן לקבל כי יצאה אליו ובחירה, במודע ובזדון, שלא לבדוק עניין המצלמות או לפנות לבתי עסק, על אף שהבחינה בקיומן של מצלמות (עמ' 86, ש' 7-12). ההגנה טענה אף למחדל בנוגע לאי-בדיקת תחנת הדלק הסמוכה אליה נמלט המתלונן. זו, יש לציין, אינה נראית בתמונות שהוצגו על ידי ההגנה, שצולמו "משלוש זוויות שונות" (עמ' 84, ש' 28-29) ומשכך יש בסיס להניח כי תיעוד האירוע לא נקלט במצלמותיה, ככל שקיימות.

178. מכל האמור לעיל, לא ניתן לקבוע כי המשטרה חדלה בהקשר זה, וממילא, כי מחדל זה הוביל לקיפוח הגנת הנאשם.

אי-איתור עדים נוספים

179. הנאשם טען כי אינו מכיר את יתר המעורבים באירוע. אף המתלונן אינו מכירם. העדר שמות קונקרטיים אליהם ניתן לפנות הוא נקודת המוצא שממנה יש לפתוח ולבחון שקילת התנהלות המשטרה בהקשר אי-נסיון איתור עדי ראיה.

180. מטעם השוטר עמוס בשירי, שהגיע לסייע למתלונן לאחר פנייתו למוקד 100 הוגש דוח פעולה שערך חלף

חקירתו הראשית (ת/1). בחקירתו הנגדית, אישר, כי הוא עצמו לא "לקח פרטים של אנשים שהיו במקום" (עמ' 34, ש' 21-22); מ-ת/1 עולה אף כי בשלב בו הגיע: "אין חשודים במקום". המתלון המתין מספר דקות להגעת השוטר, שכן משכה של שיחת המוקד הוא כחמש דקות, והיא מסתיימת טרם הגיע בשירי אליו, אף כי עולה מדברי המוקדן כי הוא בדרכו לשם. לכך יש לצרף את פרק הזמן בו נמלט המתלון מתוקפיו. בנסיבות אלו, יש להניח כי המעורבים אכן עזבו את המקום.

181. עם זאת, ניתן היה לפנות פנייה לבעלי החנויות שבצדי הכביש, ובדרך זו לנסות ולאתר עדים לאירוע. שקילת משמעות המחדל החקירתי תעשה גם נוכח סיכוייה של הפעולה שלא נערכה להבשיל לכלל ראיה קבילה ולקדם החקירה. מדובר באירוע שהתרחש במרחב הציבורי, על הכביש או בסמוך לו, ומשכן, מרגע עצירת רכביהם של הנאשם ושל המתלון - קצר מאוד. נזכיר, כי הן לדברי הנאשם, הן לדברי המתלון, איש מהמעורבים לא ניסה לסייע לו, עניין הרלבנטי להערכת מידת שיתוף הפעולה העתידי. נתונים אלה מצביעים על כך שסיכויי איתורם של עדי ראיה לאירוע, והצפי לקבל מהם גרסה פוזיטיבית, נמוכים. משכך, אין מדובר במחדל היורד לשורש העניין, והוא אינו שקול כנגד התשתית הראייתית שהתגבשה כנגד הנאשם. לא מצאתי כי יש בו על מנת להשפיע מהותית על תוצאות ההליך ולקפח הגנת הנאשם.

אובדן תיעוד וידאו מטעם המתלון

182. המתלון טען כי מסר ליחידה החוקרת אף תיעוד וידאו של הנאשם במהלך האירוע, ולא רק את תמונתו שהוגשה לתיק בית המשפט. תיעוד זה אינו בתיק. ככל שאכן הועבר, מדובר בתקלה מצערת, ואף סולמה הסכים כי "זה פספוס שלנו" (עמ' 140, ש' 21-91). יוער, כי סולמה העיד כי במועד החקירה, ככל הנראה, טרם נעזרו ביחידה לזיהוי טכני, החולשת כיום על העברת קבצים וטיפול בהם ואת משמעות המחדל יש לשקול גם על רקע זה. ממילא, בהינתן העובדה כי הנאשם קשר עצמו לאירוע והמתלון לא טען כי הנציחו במהלך התקיפה ממש, פוטנציאל תרומתו הראייתית של התיעוד האבוד להכרעה - דל.

אי-ביצוע בדיקת פוליגרף

183. הנאשם ביקש בדיקת פוליגרף, הן ב-ת/9, הן בעימות. זו לא נערכה. סולמה מסר כי אינו יכול, נוכח חלוף הזמן לציין מדוע לא נעשתה, אך לדבריו: "זה אחוז מאוד מאוד נמוך שאנחנו משתמשים בפוליגרף", במצבים של: "אולי רק עדות מול עדות, ויש בעיה של אמינות, או שלא בטוחים, אז מתייעצים גם עם הפוליגרף... זה כלי חקירתי תומך, זה לא כלי חקירתי שעליו יוכרע דבר" (עמ' 125, ש' 11-9, 31).

184. נפסק: "הלכה מושרשת בבית משפט זה היא כי בדיקות פוליגרף אינן קבילות כלל כראיה במשפטים פליליים", וכך גם לגבי סירובו, או נכונותו, של חשוד לעברן (רע"פ 7755/01 מרציאנו נ' מדינת ישראל פ"ד נו(5) 913). בהינתן זאת, והסבריו של סולמה, אין אף בעניין זה על מנת לסייע לנאשם.

טענות כלליות כנגד התנהלות החקירה

185. ההגנה הקדישה חלק, שאינו מבוטל, מסיכומיה לפירוט הקשיים שעלו, לשיטתה, בפעולות המשטרה.

נטען כי סולמה עיין במכשיר הטלפון של הנאשם, ללא צו או הסכמה, במהלך העימות הראשון. אכן, כעולה מ-10/ת, הסכים הנאשם כי השוטרים יעינו במכשירו, אך אף עוד קודם לכן, במסגרת נ/1, סולמה, (שהעיד כי לוקה בראייתו) מעיין, קצרות, במכשיר הטלפון של הנאשם (שם, בחלק המקביל לעמ' 23). סולמה עמד על כך כי הנאשם הסכים לעיין כאמור (ועל החוסרים בתכני תיעוד התחקור - עמדנו), הנאשם אכן מוסר לו את המכשיר, החקירה בוצעה זמן רב טרם הלכת **אוריך** (דנ"פ 1062/21 **אוריך נ' מדינת ישראל** (11.1.2022)) ובסופו של יום, לא עלו ממצאים לחובת הנאשם, שמקורם בעיון האמור (תחילת נ/3). זאת על אף חשדות למחיקת שיחות שנבדקו במהלך החקירה. אלה ממילא לא נלקחו בחשבון בעת שקילת שאלת הרשעת הנאשם.

נטען עוד, כי מחומר הראיות ומהעדויות עולה כי התקיים שיח שלא תועד עם המעורבים. ראוי לתעד בצורה מקיפה כל שיח בעל תוכן מהותי עם חשודים ועדים, כפי יש להעמיד חשודים על זכויותיהם, ולוודא, גם בנוגע לעיון במכשירי הטלפון שלהם, הסכמה מדעת. אף עניין "מסדר הזיהוי" הספונטני בהתקלות שבין המתלונן למוטי מעורר קושי ממשי (נ/3).

הכרעת הדין התייחסה, בהרחבה, לבעייתיות הנטענת בהתנהלות החוקרים וכשנמצא כי זו השליכה על המצב הראייתי, ניתן לה המשקל ההולם. סולמה נטל אחריות על התנהלותו. בנקודת הזמן בה העידו לפני השוטרים המעורבים בחקירה, שנים לאחר האירוע, לא התרשמתי כי הם מקלים ראש בחובתם לקיים חקירה נאותה, על גזרותיה השונות, לרבות תיעוד דברי המעורבים וקיום צווי בתי משפט.

בנסיבות אלו, ולנוכח יריעת המחלוקת, וממצאי העובדה שנקבעו על ידי, מוצה הנושא בהערותי שלעיל.

התשתית המשפטית להרשעת הנאשם

186. הנאשם הואשם בעבירת תקיפה, עבירה לפי סעיף 379 לחוק.

187. על פי הוראות סעיף 378 לחוק: "המכה אדם, נוגע בו, דוחפו או מפעיל על גופו כוח בדרך אחרת, במישרין או בעקיפין, בלא הסכמתו או בהסכמתו שהושגה בתרמית - הרי זו תקיפה; ולענין זה, הפעלת כוח - לרבות הפעלת חום, אור, חשמל, גז, ריח או כל דבר או חומר אחר, אם הפעילו אותם במידה שיש בה כדי לגרום נזק או אי נוחות".

188. הנאשם והאחר תקפו את המתלונן במשותף. ייתכן והמתלונן צודק, והנאשם מכיר את המעורב הנוסף, והמתין לבואו; עניין זה ודאי לא הוכח במידה הנדרשת בפלילים. כך או אחרת, מדברי המתלונן עולה כי בין השניים התגבשה שותפות, אף אם ספונטנית ומהירה, שמקורה ביחסם למתלונן ולרקעו, על בסיסה תקפוהו יחדיו, בדרך של הכאתו בבטנו ובפניו, ענין העולה כדי הפעלת כוח אלימה ומובהקת, גם אם תחומה בשניות ספורות.

189. טענות ההגנה לפיהן לא ידע המתלונן לאבחן בין מעשי הנאשם והאחר - נדחו. ממילא, נקבע, לא אחת, כי גם מי שאינו "הולם באגרופיו" במהלך תקיפה בצוותא יכול וימצא אחראי לביצועה וזאת גם אם לא קודמים לכך דיון והחלטה אלא הפעולה נעשית ספונטנית, על-אתר, אך במשותף" (ע"פ 1094/17 **מסיקה נ' מדינת ישראל**, פסקה 20 (30.1.2018); ע"פ 872/76 **ישראל נ' מדינת ישראל**, פ"ד לא(3) 580, 573 (16.8.1977)). על-פי ההלכה

הפסוקה, במצבים מסוימים די בעצם נוכחותו של נאשם בזירת העבירה כדי להביא להרשעתו בשותפות בביצוע העבירה, ככל שזו שאינה סתמית ומקרית (ע"פ 2921/18 **מדינת ישראל נ' בצלאל** (27.10.2019)).

190. הדברים נאמרים למעלה מן הצורך, שכן המתלונן העיד כי הנאשם תקפו בפועל, לצדו של האחר. אלא שהמאשימה לא העמידה הנאשם לדין בגין החלופה המחמירה של תקיפה בצוותא, אף כי זו הוכחה בדברי המתלונן, וכתב האישום אף אינו מציין, כעובדה, כי המתלונן הוכה גם על ידי האחר.

191. הוראות סעיף 184 לחוק סדר הדין הפלילי, שכותרתו 'הרשעה בעבירה לפי עובדות שלא נטענו בכתב האישום', קובעות כי: "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בעבירה שאשמתו בה נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אף אם עובדות אלה לא נטענו בכתב האישום, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן".

192. גרסות הנאשם, המתייחסת למעורב האחר ולאופן בו התייחסו יתר הסובבים למתלונן, מעלה כי ניתנה לו אפשרות סבירה להתגונן גם מפני העבירה המעוגנת בהוראות סעיף 382(א) לחוק. עם זאת, "החריג שבסעיף 184 לחוק צריך מתפרש על רקע הכלל הרחב, התוחם את הדיון הפלילי למסגרת פרשת העובדות המתוארת בכתב האישום. על שום כך, החלתו מתחייבת בצמצום ובמשורה" (ע"פ 5102/03 **מדינת ישראל נ' קליין**, פסקה 43 (4.9.2007)). משכך, ובהינתן האפשרות כי המאשימה בחרה להעמיד הנאשם לדין בתקיפה סתם מטעמים של ממש, שלא פורטו לפני, לא אעשה שימוש בסמכותי שלפי סעיף 184 שלעיל. הצדדים יוכלו להתייחס לנסיבות ביצוע העבירה, במסגרת טיעוניהם לעונש, לרבות מעורבות האחר, ועמדתם תילקח בחשבון במסגרת גזר הדין.

סוף דבר

193. גרסת המתלונן אמינה ביותר ומשכנעת. די בכך, נוכח התרשמות נוגדת מדברי הנאשם, על אי-האמינות שבגרסתו, על מנת לקבוע את אשמת האחרון, מעבר לכל ספק סביר. ברקע הדברים אף הודאותיו, על משקלן, אכן חסר, המעגנות ומייצבות אף יותר, אם כי מעבר לצורך, את דברי המתלונן.

194. טרם חתימה, אדרש לאמור בסיפה סיכומי ההגנה, ולפיו אף אם נפל דופי בהתנהלות הנאשם בנוגע לטיב החשד על בסיסו פעל, גם על רקע אותה מציאות ביטחונית מעורערת, אין די בכך על מנת להביא להרשעתו. יובהר: ככל שהאירוע היה מסתיים בהפניית שאלות למתלונן ובירור זהותו, יש להניח כי לא היה מוגש כתב אישום, על אף הקושי, שאכן קיים, בהתנהלות הנאשם גם עד שלב זה. אלא שהנאשם הועמד לדין על תקיפת המתלונן, ואשמתו הוכחה מעבר לכל ספק סביר.

195. הנאשם מורשע בעבירת התקיפה שיוחסה לו, עבירה לפי סעיף 379 לחוק.

196. למען הסר ספק, הנאשם מזוכה מעבירת האיומים, נוכח נסיגת המאשימה במסגרת סיכומיה מדרישתה להרשיעו בעבירה לפי סעיף 192 לחוק.

ניתנה היום, י' אלול תשפ"ב, 06 ספטמבר 2022, במעמד הצדדים.